

ሰዓት

የመጨረሻዎቹ ቀናት

ማእቢኖን

«ከምሮ እየናደ፣ ንጹ እየከመረ

ዘመንና ዘመን እየተባረረ

ይኸው ጅምሩ አልቆ ማለቁያው ጀመረ!»

(ጌትነት እንዴው)

በብዙት በኩል ጦርነቱ እየቀጠለ ነው ወያኔም ወደአጋሜ መንቀሳቀስ ጀምራለች፤ የእኛም ጋንታ ወደ ጦርነቱ እንድትሄድ ተወሰነና ወደ ማእቢኖን ልታቀና ሆነ። ያኔ ፍሱሕ ገብራይ "በቃኝ" ብሎ ከኃይል ስልጣ ስድስት ተሰናብቶ ወደ ቤተሰቦቹ ሄዶ ነበር። አሁን ግን አግባብተውት ተመለሰና ከእኛ ጋር እንዲሄድ ተደረገ፤ ከእኔ በላይ እርሱ ወታደራዊ አዛዥ እንዲሆንና እኔ ምክትል ሆኜ ማእቢኖን እንድንከላከል ተላከን።

ከፍሱሕ ገብራይ ጋር አብረን ብዙ ችግሮችን አሳልፈናል። በሠራዊቱ ውስጥ ሆነን ስለሚደርሱብን ችግሮችም በተደጋጋሚ ሰንወያይ ቆይተናል። የተለያዩ ምስጢሮችን ተጋርተናል። በውቅሮ ተልእኮ ጊዜ የደርግ ኃይል ስለእኛ ዕቅድ መረጃ ማግኘቱን አመራሩ አያወቀ ወደ ውጊያ እንዳስገባን እኔ፣ እርሱና ረድአይ ብቻ ነበርን የምናውቀው። ፍሱሕ ሠራዊቱን ጥሎ ወደ ቤተሰቦቹ የሄደበትም ምክንያት በውቅሮ ጦርነት ላይ በሆነው ነገር መቀየሙ ነበር። ቤተሰቦቹ ያሉት አዲ አሮብ ውስጥ ስለሆነና አካባቢው ከደርግ ነጻ የሆነ ስለነበረ ወደ ቤተሰቦቹ ለመመለስ ምንም ችግር አልነበረበትም።

የአሲምባ ፍቅር

እኔ ግን የቱንም ያህል ብናደድ ምንም እርምጃ አልወሰድኩም። እንደ እርሱ ወደ ቤተሰቦቹ ልሂድም ብል አልቻልኩም። ምክንያቱም የዛጋ እንባሳ አካባቢ በደርግ ቁጥጥር ስር ነበረ። ተመልኬ ወደ ቤተሰቦቹ ከሄድኩኝ ለደርግ እጄን መስጠት ይኖርብኛል። ያንን ማድረግ ደግሞ በፍጹም አልፈልግም።

እነሕብስቱን የመሰሉ "ካልተሠዋሁ" እያሉ በጨባጭ የጠላትን መትረየስ በእጃቸው ለመንጠቅ የሚሸቀዳደሙ ምትክ የማይገኝላቸው የጦር መሪዎችን ያጣነው በውቅሮ ተልእኮ ነበር። እነየአቢአዮን የመሰሉ ግንባር ካልተመደቡበትና ካልተሠዋሁ እያሉ "ኡኡ!" የሚሉ መሪዎችን አጥተናል። እንዲሁም እነጌታሁን ለመሞት አያጣጣሩ እንኳን የራሳቸው ሕይወት ሳይሆን ተሽከመው የሚያሸሹዋቸው ጓዶቻቸው ጭንቀት ይበልጥ የሚሰማቸው ጀግኖች ውቅሮ ላይ ያለአግባብ መሠዋታቸው ያንገበግበኝ ነበር። እነርሱን ሳስብ ሁልጊዜ ሞራሌ እንከትከት እያለብኝ እምነቴ እየተሸረሸረ ሲፈታተኝ ቆይቷል።

በዚህ ሥነ አለምሮአዊ ችግር ውስጥ እያለሁ ነበር ከብርሃኑ ደባጭ ጋር የተገናኘሁት። ከልካሳ እያለሁ ብርሃኑ ደባጭን አግኝቼው የተናገረኝ ነገር ከዚህ ቀስሌ ጋር ተያይዞ ውስጤን ነካው። "በምንም ተለምር ከአሁን በኋላ ለዚህ ድርጅት መሥዋዕትነት እንዳትከፍል! ይህ ድርጅት የያዘው አካሄድ እየተባላሽ ነው። በአሁኑ ጊዜ አንጃ ግራንጃ እያሉ ጓዶችን እየፈረጁ ነው፤ ያመኑበትን የሚናገሩ ታጋዮችን በየምክንያቱ እያሰሩ ነው ! ..."

ኃይል አምስት መቶ እያለንም እኛ የአሥራ ሁለተኛ ከፍል ትምህርት ሳንጨርስ ሜዳ የገባን ልጆች፤ በአንዳንድ ምሁር ነን በሚሉ አባላት የማግለል፤ የንቀትና የማንጻጠጥ በትር ደስነዘርብን ነበር። የደረሰብን የሥነልቦና ተጽእኖ ሲጨመርበት ውስጤ በጣም እየተጎዳ ስለሄደ ምን ማድረግ እንዳለብኝ ማሰብ ጀመርኩ።

መጀመሪያ አንዳንዶች በዚያ የተነሳ ሠራዊቱን ጥለው ለመሄድ እንደተነሣሱ እየነገሩኝ ጠፍተው ሲሄዱ አብራ መሄድ ትክክለኛ መንገድ ነው

ብዬ አልተቀበልኩም ነበር። ምክንያቱም አመራሩ ችግሩ ትልቅ መሆኑን ካወቀ መፍታት እያቅተውም ብዬ አስብ ነበረና ነው። ስለዚህ ብዙዎች የዚህ ዓይነት ችግር ያስመረራቸው ጓዶች ሁለት ሦስት ሆነው እየተማከሩ ጥለው ለመሄድ ሲወሰኑ አብሬያቸው እንድሄድ ጠይቀውኝ እምቢ እያልኩ ስመልሳቸው ቆይቻለሁ።

አሁን ግን የማየው ነገር ሁሉ ተስፋ የሚሰጥ ሳይሆን በአንዱ ችግር ላይ ሌላ ችግር እየተጨመረ፤ ከመሻሻል ይልቅ ከቀን ቀን እየባሰበት ነው። በአመራሩም ላይ የነበረኝ እምነትም እየቀነሰ ሄዷል። ሳውቃቸው የአመራሩ አባላት ብዙ ነገሮችን ቀድመው የሚያስቡ፣ በራሳቸው የሚተማመኑ፣ ለሚፈጠሩ ነገሮች ቀድመው ተዘጋጅተው እርምጃ ለመውሰድ የሚችሉ ነበሩ። ወደ ኋላ ግን ሁሉም ነገር የተገላበጠ ሆነ። በጊዜው በአካባቢው በቅርብ የነበረ ኃይል እንደሌለ ስለማ ተናደድኩ። በዚህ አጋጣሚ የተረዳሁት ነገር የአመራሩ ችግር ከባድ እንደሆነና ሊፈቱትም መቻላቸው በጣም አጣራጣሪ መሆኑን ነው። በእንደዚህ ዓይነት ሁኔታ ውስጥ መቆየትም ሆነ መሥዋዕትነት ለመከፈል መዘጋጀት ምንም ጥቅም የለውም ብዬ የመጨረሻ ውሳኔ አደረግኩና ድርጅቱን ጥዬ ለመውጣት ወሰንኩ።

ከወያኔ ጋር የነበረው ግንኙነት እየተበላሸ አንጅ እየተሻሻለ እንደማይሄድ ይታይ ነበርና በማንኛውም ጊዜ ጦርነት ሊጀመር እንደሚችል መገመት ይቻላል። በእኛ በኩል የሚታየው ነገር ግን አመራሩ ሁኔታውን ያገናዘበ ምንም ዓይነት ዝግጅት እያደረገ ያለመሆኑን የሚያመለክት ነው። የሠራዊቱ አመራርም ሆነ ሠራዊቱ ባዶ ሜዳ ላይ ለአደጋ እንደተጋለጠ የሚጠቀም ነበር። ይህንን ላይ የድርጅቱ ነገር እያበቃለት እንደሆነ ተሰማኝ።

በአካባቢው በጊዜው የነበረው አማራጭ አንድ ብቻ ነው። እኔ የምመራትና ጎንደር እስከትሄድ ለአመራር አባላት ጥበቃ በማድረግ ላይ የነበረችውን ጋንታ ሆያ ስድስትን ማንቀሳቀስና ማእቢኖን እንድትሄድ ማዘዝ። ፍሱሕ ከሄደበት

ጋንታ ሆያ ስድስትንና በኋላም ለማጠናከር የሚላኩትን ጋንታዎች ጭምር እንዲመራ ተመድቦ አብረን ወደ ማእቢኖን ሄድን።

በሌሊት ተነሥተን ዳውሃንና የአዎን ተራሮችን ወጣንና ጋራቢኖ ደረስን። እዚያ እርሱ የሚያውቃቸው ሰዎች ነበሩና ማእቢኖን መያዙንና አለመያዙን ስልለው እንዲመጡ ላካቸው። ምክንያቱም መጀመሪያ በነበረው ግርግር ማን የት እንዳለ ምንም አይታውቅም ነበርና ነው። ሰዎቹ ማእቢኖን እንዳልተያዙ አረጋግጠው ተመለሱ። ስለዚህ ከሻፊዎች እንላክ አለኝና መጀመሪያ ስድስት ጓዶች ልክን ቦታውን እንዲይዙት አደረግን። ሥፍራውን ከተቆጣጠሩት በኋላ ጋንታችን ሄዳ ቦታ ያዘች። በዚያን ወቅት የወያኔ ኃይል ከጎረቤቱ አልተንቀሳቀሰም ነበር። በማግስቱም ሌላ ሰላይ ስንልክ ወያኔዎች ከሁለት ቀን በኋላ እንደገና መንቀሳቀሳቸውን ነገሩን።

በየቀኑ ሁለትና ሦስት ጊዜ የወያኔዎችን እንቅስቃሴ ሰላዮችን እየላከን እየተከታተልን ቆየን። ጦርነቱ በሰበጠም በምድረባም በኩል በሁለት አቅጣጫ ቀጠለና ሰበጠም መልቀቅ ተጀመረ። ሰበጠ ሲለቀቅ ብዙ ጓዶች ወደ ቆሎምሽላ ምሽግ እንዲይዙ ተደረገ። የተወሰኑት ደግሞ ወደ ማእቢኖን እኛጋ እንዲመጡ ሆነ። አሁን ማእቢኖን ላይ ሠራዊት እየተጨመረ እየደረሰልን ነው። ከኃይል ስልጣን ስድስትና ከኃይል ሰባ አራት የመጡ የተወሰኑ ጋንታዎችም ማእቢኖን ደረሱ። ወደ ማእቢኖን ስንላክ ምንም ዝግጅት እንዳልነበረ ያዩና እንደኔ ስሜታቸው የተነካ ብዙ መሆናቸውን ታዘቤአለሁ። አርግጥ ሁሉም ከሚቀርበው ጋር ነበረ ስሜቱን የሚገላለጸው። ፍሱሕ ከማንም በላይ የማምነው ሰው ነበረ፤ ስለዚህ ከሚታየው ሁኔታ ድርጅቱ ምንም ተስፋ እንደሌለውና በዚህ ዓይነት መቀጠል ስለማይቻል እኔ ለቅጭ ለመሄድ እንደወሰንኩ ነገርኩትና እርሱም በሐሳቤ ተሰማማ። ከእኔ ጋር ለመሄድ መወሰኑን ነገረኝ። እዚያ ወሳኝ ቦታ ላይ እርሱን ማግኘቴ ለእኔ እንደልዩ ልዩል የሚቆጠር ነበር። ፍሱሕን ከሄደበት አግባብተው እንዲመለስ ያደረጉትና

ያመጡት በመጨረሻው ሰዓት ላይ ነበር። ያመጡትም አካባቢውን ስለሚያውቅ፣ ልምድ ስላለውና ከአካባቢውም ኅብረተሰብ ጋር የቅርብ ግንኙነት ስለነበረው ነው።

በአንድ ሐሳብ ከተሰማማን በኋላ፣ የእኛን ጋንታዎች ቦታ ቦታ አስይዘን ለከፋም ለደጉ መሸጠያ የሚሆነን ቦታ ለማየት አብረን ከጋራው ወደታች ወረድን። እንደ እርሱ የሚያውቀው በዱር የተሸፈነ ቦታ ነበረና እዚያ ስንደርስ በቦታው ከነበሩ ሰዎች ጋር በሁኔታው ላይ ተነጋገር ወደ ምሽጋችን ተመለስን።

በማግስቱ ከኃይል ስልጣን ስድስት ጋር የእነግደይ ጨጓር ጋንታ መጣች። ይህች ጋንታ በኃይል ስልጣን ስድስት ውስጥ ሆና ከወያኔ ጋር ብዙት ላይ በመጀመሪያው ጦርነት የተዋጋች ጋንታ ነበረች። ከግደይ ጨጓር ጋራ ኃይል አምስት መቶ ውስጥ አብረን ስለነበርን በደንብ ነው የምንገባባው። ግደይም ራሱ በአመራሩ ቅሬታ ተሰምቶትና ተባላጭቶ ስንብት ጠይቆ ከሄደ በኋላ ነበረ እንደገና አግባብተው የመለሱት። ስለዚህ እርሱም ያሰብነውን ልንገባረው የምንችለው ታማኝና ያለውንም ችግር የሚያውቅ ስለሆነ በመምጣቱ እኔና ፍሱሕ ደስ አለን። ከእርሱ ጋር ለመነጋገር ችግር ስላልነበረብን ያሰብነውን በቀላሉ ነገርነው። በሐሳባችን መስማማቱን ስናረጋግጥ መፍትሔ ለመፈለግ ሦስታችንም መመካከር ጀመርን።

በመጀመሪያ ፍሱሕ ገብራይ አዲ አሮብ ወደታች በኩል ባለው አካባቢ ለተወሰነ ጊዜ ሸፍተን ለመቆየት እንችላለን ስላለ በዚህ ተሰማማን። ከዚህ በኋላ ፍሱሕ ከአንድ ገበሬ ጋር ሆኖ ፊት ለፊታችን ያለው ተራራ በወያኔ ኃይል መያዝ አለመያዙን ለማጣራት ሊሄድ ስለሆነ ከዚያ ሲመለስ ወደምንሸፍትበት ቦታ ጠፍተን እንሄዳለን ብለን ወሰንን።

ፍሱሕ ከሄደ በኋላ አስኪመለስ ድረስ እኛ ተዘጋጅተን ጠበቅነው። መንገድ ላይ ምን እንደአጋጠማቸው ባናውቅም ሳይመለስ ሙሉ ቀን ቆየ። በዚያ መካከል በነጋታው ጠዋት ከኃይል ሰባ አራት አድሀኖም (አውነተኛ ሥሙ ፍስሐየ ሃንስ ይባላል) መጣ። እርሱንም በደንብ ስለምናውቀውና ስለምናምነው ልናማክረው ተሰማማን። አድሀኖም የብዙትና የነበለት ጦርነት ላይ የተሳተፈችው ጋንታ መሪ ነበረ። እኔና ግደይ ስለሰቅዳችን ለአድሀኖም ነገርነውና መስማማቱን ገለጻልን። ዐቅደን የነበረውንና ፍሱሕ ሄዶ በመቅረቱ ግራ መጋባታችንን እንዲሁም ከዚያ በኋላ እዚያ ቦታ መቆየቱ አደጋ እንደሚሆን ለአድሀኖም ነገርነው።

በመጨረሻ አውጥተን አውርደን። 'ወደደርግ መግባት አንፈልግም፣ ያለን አማራጭ ወደ ኤርትራ መጥፋት ነው' የሚል ውሳኔ ላይ ደርስናል። ስለዚህ ፍሱሕ በዚያኑ ዕለት ካልመጣ በሚቀጥለው ቀን ወደ ኤርትራ ለመሄድ ውሳኔ አደረግንና ወደየጋንታችን ተመልስን ሄድን።

በስልሳ ስምንት ዓመተ ምሕረት ወደ ሜዳ ስገባ ከማእቢናን መቶ ሜትር በምትርቀው በጋራቢኖ በኩል ነበር። ስወጣም በዚያው በኩል ልወጣ መሆኑን አስቤ በአጋጣሚው እየተገረምኩ በጣም ተከንከኩ። እነዚያ በአዲሊሮብ የሚገኙ አሲምባ፣ ወረአትሌ፣ ሰገዴ፣ ዳያ፣ ከልአሳና ሌሎቹም ሁሉ ቦታዎች እንዳደግንበት ቦታ የሚቆጠሩ፣ ጥዋት ማታ የምንመላለስባቸው፣ የምንውልባቸውና የምናድርባቸው፣ ብዙ ትዝታ የጣሉብንን ቦታዎች ሁሉ ትተን መሄዳችንን አሰብኩና ውስጤ ተሸበረ። ሰው የሚወደውንና ተወልዶ ያደገበትን ቀዬ ለቆ ሲሰደድ የሚሰማው ጭንቀት ስለተፈጠረብኝ ሆዴ አልችል አለኝ።

ከእነዚያ ቦታዎች ጋር ተያይዞ አብረን ብዙ ያሳለፍን ዳዶቻችንንም ትተን መሄዳችንን ሳስብ ጨነቀኝ። በሕይወት ያሉ ዳዶቻችንን ወደፊት የሚያጋጥማቸውን አናውቅም። ምናልባት እንገናኝ ይሆናል፤ የሞቱትን ዳዶች አደራ በልተን ልንሄድ ነው፤ የተሠዉ ዳዶቻችንን "እንከተላችኋለን" እያልን የገባነውን ቃል ልናፈርስ ነው፤ እንግዲህ እነሱን ከድተናቸዋል፤ ትግል ሲባል ለካስ እንደዚህም አለ? እኛም

ተሠዉተን ቢሆን ኖሮ እንደዚህ መጨረሻ ለማይደርስ ዓላማ ቀልጦ መቅረትም አለ ለካ? እያልኩ ብቻዬን እያሰብኩ ውስጤ መረጋጋት አቃተው። የሞትን ጻዶች ሁሉ አንድ በአንድ መልካቸው ፊቴ እየመጣ ድቅን ይልብኝ ጀመር። እንደገና ሀገሩ፣ ሕዝቡ፣ አካባቢው፣ የበታው አቀማመጥ፣ ቤቶቹ ሁሉ ይታዩኛል። ከዚያም አልፎ የአድዋው፣ የወሎው፣ የበለሳው፣ የጸለምት... ብቻ የሁሉም ትዝታ እየመጣ ዕረፍት ከለከለኝ።

ከአባት ከእናቴ ተለይቼ ሰወጣ ከቤተሰቦቼ፣ ከአካት ወንድሞቼና ዘመዶቼ ተለይቼ መሄዴን ባሰብኩበት ወቅት እንደዚያ ዓይነት አስጨናቂ ስሜት አልነበረኝም። ድርጅቱን ጥዬ ወደ ኤርትራ ለመሄድ ሰወስን ግን የሀገሩና የጻዶች ናፍቆት በጣም ያንገበገበኝ ጀመረ። እንግዲህ ብዙ ችዬ መጨረሻ ውሳኔ ላይ ስለደረሰኩ መቁረጥ እንደአለብኝና ሌላ ለማራጭም እንደሌለ ውስጤን ታግዬ በማሳመን ለመረጋጋት ሞከርኩ።

በትግሉ ውስጥ በቆየሁባቸው ጊዜያት ሁሉ ድርጅቱ እዚያ ደረጃ ላይ ይደርሳል፤ እኔም ጥየ አኮበልላለሁ ብዬ በፍጹም አስቤ አላውቅም ነበር። እያደር አየተፈጠረ የነበረውን ሁኔታ ስመለከት ግን “ለምን?” እና “እንዴት?” የሚሉ ጥያቄዎች ሁልጊዜም በእእምሮ የውስጥ መንገዳታቸው አልቀረም። እነዚህን ጥያቄዎች ባንሣሁ ቁጥር ደግሞ ወደ እእምሮ የሚመጣው ወታደራዊ መሪዎቻችን በአካባቢው አለመኖራቸው ነበረ። መሪዎቻችን ጠንካራና ጀግና ነበሩ፤ እየላቢያ፣ ጌታሁንን፣ ሕብስቱን፣ ጌትነትን፣ ሲራጅን፣ መ/አ ብርሃኑን፣ ዘውዴና በአድን የመሳሰሉ አዋጊና ተዋጊ መሪዎቻችን በአጭር ጊዜ በመሥዋዕትነት አለፉ። ከፍተኛ ወታደራዊ ተግባርና ችሎታ እንደህሁ የአመራር ልምድ ያላቸው፤ ሠራዊቱን ኮትኩተው ያሳደጉ የሠራዊቱ የበላይ ወታደራዊ መሪዎች እነርባ፣ ጅግሳና ጌራ በዚያ ቀውጢ ሰዓት አሲምባ አልነበሩም። እናም ለድርጅቱ መዳከምና ለአሠራሩ ወደ አልተጠበቀ አቅጣጫ መሄድ ብሎም ለአባላቱ አየኩዱ መውጣት

ልምዱንና ዕውቀቱን ለሠራዊቱ የሚያከፍልና የሚያስተባብር ወታደራዊ መሪ አጠቅ ትልቅ አስተዋጽኦ ማበርከቱን ብዙዎች እንስማማበታለን።

***

እስከ ማታ ድረስ ፍሱሕን ጠበቅነው፤ አልመጣም። ስለዚህ ሦስታችንም የጋንታ መሪዎች ስለሆንን፤ ጋንታዎቻችን ወደነበሩበት ቦታ ሄደን ለየምክትል ጋንታ መሪዎቹ ምን ማድረግ እንዳለባቸው ትእዛዝ ሰጥተን፤ እኛ አንድ ቦታ ደርሰን እንደምንመለስ ነግረናቸው እንደገና ተገናኘን።

በውሳኔያችንም መሠረት የሰሜን ምዕራብን አቅጣጫ ይዘን ወደ መንሶ ቦሎ ጉዞ ጀመርን። መንሶቦሎ እንደደረሰን፤ የኪንኪታን ወንዝ ተሻገርንና በቆሎ ምሽለ በኩል አድርገን ሌሊቱን ሙሉ ስንሄድ አድርገን። ሲነጋጋ ሲል ኤርትራ ውስጥ የምትገኘው መነኩሲቶ ገባን።

ልክ የኤርትራን መሬት ስንረግጥ ፊታችንን ወደ ደቡብ ምሥራቅ አዘርን። የአዲ አሮብ ሰስቱ ታላላቅ ተራራዎች አሲምባ፤ አይጋና ማእቢኖን ናቸው። አይጋ፤ ከአሲምባ ተራራ በስተሰሜን፤ ማእቢኖን ደግሞ በስተምዕራብ በኩል ይገኛሉ። የአሲምባን ተራራ ሐዘንና ሰቀቀን በተሞላበት ሰሜት ውስጥ ሆነን ለመጨረሻ ጊዜ በወታደራዊ ሰላምታ ልንሰናበት ነው።

በዚያ ጊዜ ሰሜቱ በጣም ተነካና መሪሪ ሐዘን ወደቀብኝ። ከዓይኖቼ የሚመነጨ የዕንባ ዘላለዎች ጉንጮቼን እየዳበሱ ሲወርዱ ተሰማኝ። ጨህ - ጨህ አለኝ። ዞር ስል ግደይና አድሀኖም ወታደራዊ የሰንበት ሰላምታውን ቀድመውኝ ጨርሰው ፈንጠር ብለው እየጠበቁኝ ነበር። እንደተረበሸኩ ገብቷቸዋል። እነርሱም ቢሆኑ ከእኔ ባልተናነሰ ሁኔታ ተረብሸው ስለነበር ማንም ማንንም ሊያጽናና አልሞከረም። አጠገባቸው ስደርስ ዞር ብለው መንገድ ጀመሩ። ሦስታችንም አንገታችንን እንደደፋን ሳንነጋገር፤ ሳንተያይ ዝም ብለን መራመድ ብቻ ሆነ። ያ ዝምታችን የት ስንደርስና እንዴት እንደተሰበረ እስከዛሬም አላሰታውሰም። ልቤ ሁሉን ነገር ትቶ አሲምባ ቀርቷል። የዚያ ጽኑ ዓላማ ምንጭ፤ የቃል ኪዳናችን መሠረት፤ የልቤ ከፋይ በዚያው በአሲምባ ምድር ተቀብሮ ትቼው የምሄድ መሰለኝ፤ አሲምባን ብቻ ነበረ የማሰላስለው።

መነኩሲቶ ተጋድሎ ሀርነት ኤርትራ ወይም ጀብህ በመባል የሚታወቀው ድርጅት የሚቆጣጠረው ቦታ ነው። ሦስታችንም ወደ ጀብህዎች ሄደን አጃችንን ሰጠንና ተቀበሉን። መነኩሲቶ ከመግባታችን በፊት ቀድመው የገቡ ብዙ የእኛ ልጆች ነበሩ። ኤርትራ ከገባን በኋላ በሦስተኛው ቀን ቅናፍና የሚባል አክለ ጉዛይ አልፈን ሰራዬ እንደደረሰን የአካባቢው የጀብህ አስተዳዳሪ መጣ። "ሠራዊታችሁ በአጠቃላይ ከአሲምባ ወጥቶ ኤርትራ ገብቷል፤ ጥገኝነት እንድንሰጠውም ጠይቋል" ብሎ ነገረን።

ኤርትራ ገብተን ከጀብህ ወታደሮች ጋር ወደ መጠለያ ቦታ በመሄድ ላይ እያለን እኔና መቶ አለቃ በሪሁን በወባ ትግኝ ተነደፍንና ታመምን። እኔ እንደምንም እየታገልኩ ባገግምም በሪሁን ግን በጣም ስለባሰበት በጀብህዎች ሕክምና ወደሚገኝበት ቦታ ተላከ። የቀረነው ጉዟችንን ቀጥለን ለመቆያ ወደተዘጋጀልን ቦታ እንደደረሰን መቶ አለቃ በሪሁን እንደሞተ አረዱን። ከዚህ በኋላ በኤርትራ ቆይታችን ጊዜ የወባ በሽታ እየተነሣችብኝ አልፎ አልፎ ታስቸግረኝ ነበር።

ኤርትራ መጠለያ ሰፈር ከደረሰን በኋላ ከእኛ በፊት ቀድመው ወደ ጀብህ መጥተው ከነበሩትም ጋር ተገናኘን። ከእኛ በኋላ የመጡም እየተጨመሩ፤ በአጠቃላይ ወደሰባ አምስት ደርሰናል። በደንብ የምንተዋወቀው በሠራዊቱ ውስጥ ስለነበረን ሕይወት፤ በሠራዊቱና በድርጅታችን ውስጥ መጨረሻ ላይ ስለተፈጠረው ችግር መነጋገር ጀመርን።

ከጥቂት ቀናት በኋላ ድላይ እግሯ ላይ ተመትታ እንደቆሰለች አብሯት የነበረው የማነ የነገረኝ መንደራራ ስንገናኝ ነው። የማነ ከድላይ ጋር አብሮ ሕክምና ላይ ነበረ። እርሱ ትንሽ ቆስሎ ሕክምናውን ጨርሶ መምጣቱ ነው። መቆሰሏን ከሰማሁ ጀምሮ ስለድላይ ምንም ወሬ አላገኘሁም ነበርና የማነ 'እኔና ድላይ ሕክምና ላይ አንድ ላይ ነበርን' ብሎ ሁኔታውን ሲነግረኝ በጣም ደስ አለኝ።

“አንዴት ነች? በጣም ተጎድታ ነበር?” ብዬ ጠየቅኩት።

“ደገና ናት፣ የተመታቸው አግሯ ላይ ነው። በጣም አልተጎዳችም አለኝና ቅዠዝ አለ።

“ምነው?” አልኩት

“ምንም አይደለም። ግን እሷ ሁሌ የምታወራው ስለአንተ ብቻ ነበር።

‘አማኑኤል ክድርጅቱ ከድቶ ሄዷል’ ሲባል ስምታ ‘አማኑኤል በፍጹም ድርጅቱን አይከዳም። ምናልባት ድርጅቱ በምስጢር ለሌላ ሥራ ልኮት ይሆናል። እኔ ግን እንደሚመለስ አርግጠኛ ነኝ እያለች ሁሌ ስለአንተ ነበረ የምታወራው። ሁልጊዜ እያስታወሰች ታኅሣሥ ነበር’ ብሎ ነገረኝ።

የማነ ይሄንን ሲነግረኝ ድላይ ለምን እንደዚህ እንዳሰበች ገብቶኛል። በሌላ አነጋገር “አማኑኤል እኔን ሳያማክር ለቅቆ አይሄድም” ማለቷ ነበር። እውነት ነበራት፤ ምክንያቱም ዳሞ ወረዳ ላይ እንደተገናኘን “እኔን ሳታማክር ምንም ዓይነት ውሳኔ እንዳትወስን” ስትለኝ “አሺ” ብዬ ቃል ገብቼለት ነበር። እኔ ግን እርሷን ለማማክር ጊዜውና ሁኔታው ያልተመቸኝ ቢሆንም አሁን ግን እንደገና ከሰው ስለማው ትልቅ ጸጸት ሆነብኝ።

ከአረፋይነ ጋርም ለመጀመሪያ ጊዜ ከድላይ ጋር ስለነበረን ግንኙነት ያወራነው ኤርትራ ውስጥ ከገባን በኋላ ነው። አረፋይነ ከድላይ ጋር ስለነበረን ግንኙነት እንሥቶ እርሱና በጋንታዋ ውስጥ ያሉት ጓደኞቹ በጣም ይጠረጥሩን እንደነበረ ነገረኝ።

አረፋይነ የእርሷ ጋንታ የፓርቲ ኮሚቴ አባል ስለነበረ ሁኔታውን በደንብ ተከታትሏል። “አሁን ሁሉም ነገር አልፏል። ከድላይ ጋር ስለነበረህ ግንኙነት እናማችሁ ነበር። በድርጅቱ ምበኩል ይሁን በግል ስለ ግንኙነታችሁ በደንብ ነበር የምናውቀው። አሁን እስቲ እወነቱን ራሱህ ነገረኝ” አለኝና ሐቁን ስነግረው በጣም ተደነቀ።

“በፍጹም አናምናችሁም ነበር። ምክንያቱም የምታደርጉት ነገር ሁሉ የፍቅር እንደሆነ ከሁኔታችሁ ያስታወቅ ነበር። እጅ ከፍንጅ ስለአልተያዛችሁ ምንም ልንላችሁ አልቻልንም እንጂ ሁለታችሁም በፍቅር ከንፍ ብላችሁ እንደነበረ ሁሉም ሰው አውቋል። በተለይ ጠፍታችሁ እድራችሁ የመጣችሁ ጊዜማ የሁሉም ሹክሹክታ ስለናንተ ብቻ ሆኖ ነበር።

‘አሁን እንግዲህ ከሠራዊቱ ወጥተናል፣ ምንም የምትፈራው ነገር የለህም፣ ነጻ ሆነህ፣ ምንም ዓይነት የወሲብ ግንኙነት አልፈጸምንም ብለህ ስትነግረኝ አመንኩህ። ምክንያቱም አሁን የሚያስደብቅህ ምንም ምክንያት የለምና። ደግሞም ሁለታችሁም ወጣቶች ስለነበራችሁ ምንም ነገር ብታደርጉ የሚያሳፍር ነገር እንደሌለው አውቃለሁ። አንተ፣ እውነቱን የምትናገር፣ ንጹሕና ሐቀኛ እንደሆንክ አወቃለሁ፤ ስለዚህ እምንሀለሁ። ማመን ብቻ አይደለም ዓላማችሁን አስቀድማችሁ የወጣትነት ስሜታችሁን ተቆጣጥራችሁ በማሳለፋችሁ፣ ስለሁለታችሁም የተሰማኝን ትልቅ ከብርና እድናቆት ልነግርህ አፈልጋለሁ” አለኝ። ኤርትራ ውስጥ በነበርንበት ጊዜ ከድርጅቱም ጋር በተያያዘ እንዳንድ ውይይቶችን እናደርግ ነበረ። እኛን ያልተማርነውን ልጆች ዝቅ እድርጎ በመመልከት ስለተፈጠረው ችግር ‘አገለሉን’ የሚል ስሜት ያደረገቸው ልጆች አጋጥመውኝ ከእነርሱ ጋር ተወያይቻለሁ።

እኔ ችግሩን እንዴት እንደምመለከተው ነግራለሁ ከብዙዎቹ ጋር ተሰማምተናል። “እንደ እኔ አመለካከት፣ ድርጅቱ በኅብረ ብሔራዊ ትግል የሚያምን ስለሆነ የሁሉንም ብሔር አባላት በእኩል የሚመለከትና የሚቀበል ዓላማ ይዞ የሚራመድ ነበር። ሠራዊቱም፣ ከሁሉም የኢትዮጵያ ብሔረሰቦች የተውጣጣ ሠራዊት ሆኖ ነው የተደራጀው። የተለያዩ ቋንቋዎች የምንናገር ግን በጻዳዊ ፍቅርና ስሜት እንድንት ያለን ነበርን። በብሔር፣ በቋንቋ፣ በባህል ወይም በሃይማኖት ምክንያት እርስ በእርሳችን ተጣልተን አናውቅም። ልክ ከአንድ ቤተሰብ እንደተወለድን ሆነን ነበር እርስ በእርሳችን የምንተላሳበው።

የአካሄድ ልዩነት እየተፈጠረ ሲመጣ ግን በርእዮተ ዓለማዊ ጥያቄዎች ላይ ሲጨቃጨቁ አንደነበረ እናውቃለን። እኛ ኢፍትሐዊነትንና ጭቆናን በማስወገድ ሕዝብን ነጻ ማውጣትን ዓላማችን አድርገን የደርግን ግፊኛ መንግስት ከማስወገድ ተልእኮአችን በቀር ብዙ የምናውቀው ነገር አልነበረንም። በእርማት እንቅስቃሴው ከተገለጸው በቀር በድርጅቱ ውስጥ የተፈጠረውን መሠረታዊ ልዩነት፤ በተለይ ልዩ ሐሳብ ይዘው የሚንቀሳቀሱ ሰዎችን ዓላማ ጠልቀን እናውቅም። በዚህ ምክንያት አንዱ አንዱን ሲከታተል፤ አንዱ ከሌላው ሲጠነቀቅ፤ በኋላም ማሰር ሲመጣ በድርጊት ብቻ ነበር የልዩነቱን ነገር ያየው።

ብዙ የምናምናቸውና ተሰማ የነበሩ ልጆች ሲታሰሩ ብዙዎቻችን ደስ አላለንም። እኛ ደግሞ ከበሬትም አመራሩ የሚያዘንን ስለምናደርግና ስለእነሱ ልዩነት አንደማናውቅ ስለሚያውቁ እኛን ነበር የሚያምኑን። በአመራሩ ላይ ቅሬታ ያላቸው ደግሞ በዚህ የተነሣ በእኛ ላይ ቅሬታ ስለተሰማቸው በነበረብን ድክመት ገብተው ሞራላችንን በመንካት ስሜታቸውን ለመግለጽ ይሞክሩ እንጂ በትምህርታችን ቢሆን ኖሮ ድርውንስ ለምን እንደዚያ ዓይነት አመለካከት አልተንጸባረቀም ነበር? ብዬ አስባለሁ።

“እኛን የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ስላልጨረሱን “እነኚህ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ያልጨረሱ፤ ወታደራዊ ካልሆነ በስተቀር ፖለቲካዊ ብስለት የሌላቸው፤ ያልነቁ፤ የድሮ አመራሮች የሚሉባቸውን ብቻ የሚሰሙ፤ የድሮ አመራር በቸሎች” እያሉ የሚተቸኑና የሚነቅፉን በዚህ ምክንያት እንጂ በሌላ አልነበረም ብዬ ነው የማምነው። ስለዚህ በድርጅቱ የአካሄድ ልዩነት ከተፈጠረ በኋላ የመጣ ከራሳቸው ልዩነት ጋራ የተያያዘ እንጂ ከብሔር ጋር የተያያዘ መሠረት አልነበረውም ባይ ነኝ።

“ከዚህም በተጨማሪ የማግለል ዝንባሌው በእኛ ላይ ብቻ የመጣ ሳይሆን በአየር ወለዶችም ላይ ይሰነዘር እንደነበረ እናውቃለን። አየር ወለዶችንም አንዳንድ

ጊዜ “እነኚህ ነጭ ሠራዊት ያሠለጠናቸው ናቸው፤ ቀይ ሰራዊት አይደሉም” እያሉ የሚተቸኑ ነበሩ። አየር ወለዶች ግን በወታደራዊም ሆነ በፖለቲካዊ አስተሳሰብ በጣም የበሰሉና ለድርጅቱ ትልቅ ጉልበት የሰጡ እንደነበሩ ማንም አይከድም። በማሠልጠን፤ በመዋጋትና በማዋጋትም፤ በሁሉም በኩል ትልቅ ድርሻ የነበራቸው እንደሆኑ ማንም አይዘነጋም። ስለዚህ አየር ወለዶችም እንደእኛ ሁሉ የመወቀስና የመግለል መከራ ተደርጎባቸው ነበር። ይህ በስተኋላ በመካከላችን የተከሠተ እነስተኛ መራራቅ የነበረውን ፍቅርና መተሳሰብ በምንም ተአምር ሊሸር የሚችል መሠረታዊ ጉዳይ ሆኖ መታየት የሚገባው አይደለም ብዬ ስሜቴን ገለጽኩላቸው።

በዚህ ዓይነት ስንወያይ ያጋጠሙኝ በሙሉ በሠራዊቱ ውስጥ እያሉ ስለአሳለፉት የትግል ሕይወት ፍቅርና አንድነት እያነሱ የሚከሩ ነበሩ። እንዲያውም ያሳለፏቸውን ውጊያዎች፤ የሞቱትን ጓዶች እያስታወሱ የሚያለቅሱም ነበሩ። አንዳንድ እንዲህ ዓይነት ውይይቶችን እያደረግንና በተለያዩ መንገዶችም ጊዜያችንን ለማሳለፍ እየሞከርን መጨረሻችን ምን ይሆን? እያልን ቀናትን፤ ሳምንታትንና ወራት መቁጠር ጀመርን።

ጀብሀዎች ይቀበሉን እንጂ መጨረሻችን ምን እንደሆነ አላወቅንም። ድርጅቱ ከጀብሀም ሆነ ከሻቢያ ጋር ያለው ግንኙነት እንደተበላሸ እናውቃለን። ከኤርትራ ድርጅቶች ጋር ያለው ግንኙነት በጣም ከመበላሸቱ የተነሣ፤ ኤርትራ ውስጥ የነበሩ ጓዶች እከባቢውን ለቅቀው እንዲወጡ ተደርገው እንደነበር ብዙዎቻችን ሰምተናል። ጌትነት እንደተመታ “እባካችሁ አሳኩሙልን” ተብለው ፈቃደኛ ሳይሆኑ ቀርተዋል። ከልላም እንደዚህ ስላስ (የዘርኡ ከሀሸን ሚስት) ከፍተኛ ሕክምና አስፈልጓት በሽክም ወደ ኤርትራ፤ ጾርና ተወስዳ “አናክምም ቦታ የለንም” ብለው መልሰዋታል። ይሁን እንጂ እስከ አሁን እኛን ከፋ ፊት አላሳዩንም። ደግሞም ከድተን የመጣን ስለሆነ በጥላቻ አይተው ከፋ ነገር ሊያመጡብን ይችላሉ የሚል ግምት የለንም።

ከዛሬ ነገ ሱዳን እንዲሁ ብለን በመጠበቅ ሦስት ወራት እየሆነን ነው። ቸግር ይኖር ይሆናል ብለን መጠራጠራችን ግን አልቀረም። እንዳንደ ጭንቀት የማይቀር ቢሆንም በምናደርጋቸው የቡድን ውይይቶችና በነበረን ጉዳዩ ፍቅር እንደምንም ጊዜውን ለመግፋት እንሞክር ነበረ። ሌላው የሚያሳስብን ነገር ደግሞ የቀሩት ጓደኞችን ጉዳይ ነበር። መጨረሻቸው ምን ሊሆን እንደሚችል እያሰብን ከመጨነቅ አልተቆጠብንም። ከዚያ ውጭ ብዙዎቻችን በድርጅቱም ሆነ በአመራሩ ላይ ከቅሬታ ሌላ ጥላቻ አልነበረብንም።

በአንደዚያ ያለ ሁኔታ ለእራት ወራት ያህል አሊጊደርና ባርካ አካባቢ በጀብህ ስር ሆነን ቆየን። በኋላ የጀብህ ሰዎች ወደ ሱዳን የምንሻገርበትን ሁኔታ ተነጋግረው አመቺ ሁኔታና ጊዜ እየጠብቁ እንደሆነ ነገሩን። ከትንሽ ጊዜ በኋላም የሚጠበቀው ቀን ደረሰ። ሁላችንም በአንድ ጊዜ ከጀብህ ወታደሮች ጋር ወደ ሱዳን ጠረፍ ተጉዞን ኤርትራና ሱዳን ድንበር ወደምትገኘው፣ ከሰላ ከተማ ደርሰን።

ከሰላ እንደገባን የከተማዋ የጸጥታ ከፍል ሐላፊዎች ተረከቡንና በስደተኝነት ተመዘገብን። የወረዳው ሐላፊዎች አስቀድመው ለእኛ የሚሆን ልዩ መጠለያ አዘጋጅተው ስለነበር ብዙም ሳንቆይ የስደተኛ መታወቂያ ወረቀት ተሰጥተን ከታጋይነት ወደ ሕጋዊ ስደተኝነት ተለውጠን በባቡር ወደ ገዳፍ ተላከን።

***

«ያለፈ ጥረታችንን፣ ሳለታምመው ትዝ ሲለኝ

ከሞከርነው ነገር ይልቅ፣ ያልሞከርነው ነው ማቆጨኝ።»

ደጋፊ ገመድህን፣ የቴዎድሮስ ስንሰት ከመቅደል

ገዳፍ ስንዴ ትንሽ ሆድ ብሶኝ ነበር። እንደደርሰን ግን የማውቃቸውና ከእኛ ጋር የነበሩ ሌሎች ጓደኞቻችንን ሳንኝ ተጽናናሁ። በሱዳን ቆይታችን ሁላችንም በተለያዩ መንገዶች ወደተለያዩ ቦታዎች ለመሄድ፣ ለመሥራትና ለመማር እንሞክር ነበር። እኔ እማራሁ ብዬ በተባበሩት መንግሥታት የስደተኞች ጉዳይ መሥሪያ ቤት በኩል አንድ የቴክኒክ ትምህርት ቤት ገብቼ የአንድ ዓመት ኮርስ መከታተል ጀመርኩ።

እርስ በእርስ በምናደርገው ግንኙነታችን ከሠራዊቱ ጋር የተያያዙ አዳዲስ ወሬዎች መስማት ጀመርን። ወሬዎቹ በመካከላችን የነበሩ ነገር ግን በድርጅቱ የዲሲፕሊን ሕግ ምክንያት ያልሰማናቸው ምስጢርነት ያላቸውና የሌላቸውም ሲሆኑ እንዳንገደቹ የሚያስቁ እንዳንገደቹ ደግሞ የሚያሳኩ ወሬዎች ነበሩ።

አንድ ቀን እጅግ ልብ የሚሰጠኛ ከእኔ ጋር በቀጥታ የሚያያዝ አንድ ወሬ ሰማሁ። ወሬው የመጣው የውቅር የማጥቃት ተልእኮ ጊዜ በውቅር ከተማ ውስጥ ከነበረ ሰው ነው። ከውቅር ወጊያ ስንመለስ ጠላት የየአቢዩን አስከሬን ሊያወጣው ይችላል ብለው የሰጉ ጓደኞች አስከሬኑን አስቀምጠው «አንዳል እንቅብረው ወይስ እንገቱን እንቁረጥና እንውሰድ» በሚል ግራ ተጋብተው እኔን ጠብቀው ሐሳቤን ጠይቀውኝ እንደነበር ይታወቃል። እኔም እንገት መቆረጡን ተቃውሜ በሥርዓት ቀበረኝው ነበር የሄድኝው። ገዳፍ ከገባሁ በኋላ ግን የደርግ ሰዎች አስከሬኑን ከተቀበረበት አውጥተው ከሕብሱቱ አስከሬን ጋር ወቅር ከተማ መንገድ ላይ ጥለው ሕዝቡን እንዳስፈራሩበት ሰማሁ።

ከዚያም በላይ ቆሽቴን ያሳረረውና ያንገባገብኝ፣ የየአቢዩን አናት የልጃቸውን አስከሬን ዓይተው እያሙሯቸውን እንደላቱና በሽታ ላይ

መውደቃቸውን መስማቴ ነበር። “ምነው አንገቱን ቆርጠን በቀበርነው ኖሮ” ብዬም አስከ መጸጸት ደረሰኩ። ወሬውን ከሰማሁበት ቀን ጀምሮም ከራሴ ጋር ቀን ከሌት በመሟገት የኅሊና ዕረፍት አጣሁ። አሁንም ግን ራሴን ስፈትሽው የምወደውን ጓዴን አንገት ተቆርጦ ማየት ለመቻሌ እርግጠኛ አይደለሁም። በሌላ በኩል “ምነው አርሱ እምቢ ባይልና መጀመሪያ በተመደበበት ቡድን በቆየ ኖሮ” አላለሁ። እንደዚያ ቢሆን አርሱም እናቴም ይተርፉ ነበር የሚል ባዶ ሐሳብ ይመጣብኛል። በሌላ በኩል እኔ ከመድረሴ በፊት የነበሩት ጓዶች በራሳቸው ውሳኔ እንዳሉት ቢፈጽሙት ምን ነበረበት? እንዲያ ተደርጎ ቢሆን ኖሮ ቢያንስ እናቴን እለምሮአቸውን ከማጣት ማትረፍ ይቻል ነበረ እያልኩ ፋይዳ በሌለው ሐሳብ ስዋልል ከርሚክለሁ። በዚያ ሰዓት ስለ የአቢይቶና ስለ እናቴ እያሰብኩ ለብዙ ቀናት እንቅልፍ ለጥቼ እያለቀስኩ ቀን ከሌት በጭንቀት ማሳለፍ አልለቅህ ብሎኝ ስቸገር ከረምኩ። አዎ! ሁሉም አለፈ - ከእኔ ጸጸት በስተቀር።

ገዳሪፍ ወሬ የሚመጣው ከዚህም ከዚያም ነው። ገዳሪፍ ከሚመለሱ ነጋዴዎች ጋር ከሚተዋወቁት ሰዎች ሊሆን ይችላል። እነርሱ ከአካባቢያቸው፣ ከእኛና ከቤተሰብ ጋር የተያያዘ ወሬ አግኝተው ሲያመጡ ወደ እኛ ይደርሳል። በሌላ በኩል በየጊዜው ከሠራዊቱ አየኩዱ በሚመጡ አባላትም በኩል የሚደርሱን ወሬዎች ነበሩ። ከሠራዊቱና ከፓርቲ ሥራ ጋር በተያያዘ ወደ ገዳሪ የሚመጡና ሱዳን ውስጥ የሚቀመጡ የድርጅት ሰዎች በየጊዜው እኛ ወደአለንበት ብቅ እያሉ ያነጋግሩን ነበር።

ተስፋዬ ኢዲዩ፣ ሱዳን ውስጥ ለድርጅቱ ሥራ ከተቀመጡ የድርጅት ሰዎች አንዱ ስለነበር፣ አንዳንዴ እየመጣ ስለአለብን ቸግርና በድርጅቱ ላይ ስለነበረን ቅሬታ እየጠየቀን ወደ ድርጅቱ እንደገና እንድንመለስ ለማሳመንና በሌላም ጉዳይ እኛ ዘንድ ይመላለስ ነበር። አንድ ቀን ምን እንደሰማ አላውቅም መጣና ‘ላድላይ ደብዳቤ መላክ ከፈለግክ ጻፍና እኛ እናደርስልህለን’ አለኝ። የምጽፈውን

የአሲምባ ፍቅር ደብዳቤ ድርጅቱ ሊያነበው ስለሚችል፣ ምንም ጥቅም የለውም ብዬ ደብዳቤ ለመላክ እንደማልፈልግ ነገርኩትና ከእሱ ጋር ያለን ግንኙነትም በዚህ አባቃ።

በሱዳን ቆይታችን ከነበረበኝ የጤና ቸግር አንዱ ኤርትራ የያዘኝ ወባ አልፎ አልፎ እየተነሣብኝ መቸገሪ ነው። እንደምንም በመድኃኒት ኃይል እየተሻለኝ ደኅና እሆንና ትንሽ ወራት ቆይቶ እያገረሽ ይመለሰብኝ ነበር። በዚያን ጊዜ ሜዳ እያለን በሐኪምነት ስትሠራ የነበረችው ጆዝ በሕክምናውም በመድኃኒቱም እየተባበረችኝ ትረዳኝ ነበር።

አንድ ቀን ለድርጅት ሥራ ሱዳን ካሉና ከሜዳ ከሚመጡት መካከል አንድ ከንፋ የሚባል የሠራዊት አባል ለድርጅት ሥራ መጥቶ ተዋውቀን ‘አማኑኤል አባላለሁ’ ስለው ደነገጠና ትክ ብሎ አይቶኝ

‘አንተነህ እንዴ አማኑኤል፣ ስለአንተ ብዙ ነገር ሰምቻለሁ’ አለኝ። ‘ላቅ አልኩና ከማነው የሰማሽው?’ ብዬ ጠየቅኩት። ምናልባት ከድላይ ወይም ደግሞ ከሌሎች ከድላይ ጋር ስለነበረን ግንኙነት ሰምቶ ይሆናል ብዬ አሰብኩ።

‘ጸጋዬ ደብተራው ሁል ጊዜ ነው የሚያነሣህ። በጣም ነው የሚወድህ። በጣምም ነበር የሚተማመንብህ’ አለና እንደገና በደንብ አጥንቶ ተመለከተኝ።

ጸጋዬ ደብተራውን በጣም እንደምወደውና አሱም ለእኔ ጥሩ አመለካከት እንደነበረው ባውቅም ያን ያህል ያስታውሰኛል ብዬ ገምግሜ አላውቅም። ከከንፉ አፍ ያን በመስማቴ ደስ አለኝ። “ደኅና ነው ጸጋዬ?” ብዬ ጠየቅኩት።

‘ደኅና ነው’ ብሎ መለሰልኝና የጀመረውን በመቀጠል ‘ወሎ፣ ጎንደር፣ ብዙ ቸግር እንዳሳለፍክ፣ በውጊያም ላይ ብዙ ቦታ እንደተካፈልክና ብዙ ልምድ እንዳለህ ይናገር ነበር። በዓላማህ ጠንካራ እንደነበርክና ለሠራዊቱ የነበረህን ፍቅር፣ ሌላም ሌላም ሲናገር ሰምቻለሁ። ‘አማኑኤል ምን ዓይነት ልጅ ነው?’ አል ነበር። ዛሬ ላገኝህና ልተዋወቅህ ዕድል ስላገኘሁ በጣም ደስ ብሎኛል። ከተመለሰኩና ጸጋዬን

ካገኘሁት መቼም ስለአንተ ስነግረው በጣም ደስ እንደሚለው እርግጠኛ ነኝ አለኝ - ፈግግ ብሎ።

የድርጅት ሰዎች አግኝቼ ባወራሁ ቁጥር ሁኔታዎች እየተሻሻሉ እንደሆነ ይነግሩኛል። ወደ ትግል ዓለም እንድመለስም ለማሳመን ሲጥሩ ቆይተዋል። ቀስ በቀስም ወደሠራዊቱ የመመለሱ ነገር በእእምሮዬ መጉላላት ጀመረ። ሁኔታዎች እየተሻሻሉ ናቸው ወደሚል አመለካከት አዘንብዬ ከእራሴ ጋር መነጋገርም ጀመርኩ። ለማናቸውም ግን "እሺ! ጊዜ ስጡኝና ላስብበት" ከማለት ያለፈ ሌላ ፍንጭ ልስጣቸው አልፈለግሁም።

ከእነርሱ ጋር ሳወራ እነዚያ ያለፉ የሚያስቆጩኝና የሚያቃጥሉኝ ነገሮች ቀስ እያሉ እየደበዘዙ ሲሄዱ ይሰማኛል። አሁን ደግሞ ስለጸጋዬ ደብተራው ስለማ ለመመለስ ውስጤ የሚገፋፋብት ተጨማሪ ምክንያት አገኘ። ስለጸጋዬ ደብተራው ሳሰብ ምንው ሄጄ አጠገቡ በሆንኩ። ምንው እንደበሬቱ በቀመለኝና ሲጨርስ ፊቱ ላይ የሚነበበውን የእናትነት ስሜት ባየሁ። ምንው አጠገቡ ሆኜ ከፋ እንዳይነካው በጠበቅኩት" አላለሁ። በዚያ ላይ ሳልሰናበታትና ሳላገኛት በድንገት የተለየኋት ድላይ እዚያ አለች። ዓይኗን እንኳ ባየሁ የሚል ጉጉት ደግሞ በውስጤ ይብላላል። ስውል ሳድር ውስጤ የበለጠ እየተገፋፋ በየቀኑ መነሣሣቱ እየጨመረብኝ ሄደ።

ከእውነቱ ጋር ላለመፋጠጥ ነው እንጂ እኔ በወጣሁበት ጊዜ ድርጅቱ የነበረበት ውጫያዊም ሆነ ውስጣዊ ችግር እንዲህ በዋዛ የሚሻሻል እንዳልሆነ ልቦናዬ ይነግረኛል። ልቦናዬ የሚነግረኝን መስማት አልፈለግኩም። እንዲያውም ሳባብለው ቆይቼ "እምቢ አልሰማህም! አመለሳለሁ!" በማለት በልቦናዬ ማመጽ ጀምራለሁ።

ከሠራዊቱ ተሰናብተውና ወይም ጠፍተው የሚመጡ አባላትን ሳገኝ ስለሁኔታው ሳልጠይቅ አላልፍም። ሁሉም የድርጅቱ ሁኔታ ጥሩ እንዳልሆነ

እንዳልመለስ ነበር የሚነግሩኝ። አንዳንድ በአመራሩ ያልተደሰቱ ጓዶች ቅሬታቸውን እንዳቀረቡና ከአመራሩ ጋር እየተፋጠጡ እንደሆነም ሰምቻለሁ። እንዲያውም በክፉ መተያየት እንደበዛና ውጥረት እንደነገሠ ሲነግሩኝ ግራ ገባኝ። ሆኖም ግን ላለማመን ሰብብ እየፈለግሁ ከራሴ ጋር አታገላለሁ። ከከዱ አባላት መቼም ብዙ አዎንታዊ መረጃ መጠበቅ እንደማይቻል አውቃለሁ። በሚናገሩት ውስጥ ግን ብዙ እውነታ እንደነበረ ተሰምቶኛል። ውስጤን ግን "እምቢ" አልኩት።

በዚያ መወላወል ላይ ሆኜ ሐዲሽ በየገዳሪ ማገና ተገናኘን። ከሐዲሽ ጋር የምንተዋወቀው አሲምባ አያለሁ ሲሆን ያኔ ከፍተኛ የመረጃ ክፍል ባለሥልጣን እንደነበረ አውቃለሁ። ሐዲሽ ገዳሪዬ የመጣው ድርጅቱን ከድቶ ሳይሆን ለድርጅቱ ሥራ ነበር። "አማኑኤል እንኳን አገኘሁህ" አለኝ ሐዲሽ ከሰላምታ በኋላ። በመገናኘታችን ደስ መሰኘቱን ፊቱ ይናገራል። ሞቅ ያለ ሰላምታ ከተሰዋወጥን በኋላ ስለገዳሪዬ ኑር፣ አሁን በምን ሁኔታ ላይ እንዳለሁና ስለጤንነቱ ጠየቀኝ። ስለጤንነቱም ሆነ ስለጀመርኩት ትምህርት በጠቅላላ ስለሕይወቴ ሁሉንም ነገር ነገርኩት። ስለጤንነቱ ማድረግ ያለብኝን ጥንቃቄ መከሮኝ ትምህርት በመማሪ ደግሞ በጣም መደሰቱን ነገረኝ።

እኔም በተራዬ ወደ ድርጅቱ ለመመለስ መፈለጌን ሳልነግረው፤ ሁልጊዜ ከድርጅቱ ጠፍተውም ሆነ ለሥራ ሲመጡ ለማንኛውም የማቀርባቸውን ጥያቄዎች በደፈናው፣ ጠየቅሁት። ከዚያም የበለሰ ሁኔታ እንዴት እንደነበረ ጠየቅሁት።

"ሁኔታዎች ጥሩ አይደሉም፤ ነገሮች ሁሉ የባሰ እየተበላሹ ነው" ብሎ ሲመልስልኝ ጆሮዬን ማመን አቅቶኝ፤ በጣም ደነገጥኩ። እኔ እንደዚያ ዓይነት መልስ የምጠብቀው ከድተው ከመጡ አባላት እንጂ እንደእርሱ በድርጅት ሥራ ላይ ካሉት አልነበረም። ከዚያ ቀደም ካነጋገርኳቸው መካከል

እንደዚያ ዓይነት ያልተጠበቀ ምላሽ አላገኘሁም። የሀዲሽ ምላሽ ግን የመጀመሪያዬ ነበረ።

'ታዲያ መጨረሻው ምንድነው። ሁሉም ነገር አበቃለት? ድርጅቱ ከፈረሰ ሠራዊቱም ሊበተን ነው ማለት ነው? አልኩት ድንጋጤዬ እያስታወቀብኝ። ዝርዝሩን እንዲነግረኝ እየጠየቅኩት ነበር።

'አይታወቅም። ምናልባት እንዳንድ ነገሮች ከተለወጡ እንደገና መስመር ለማሰያዝ የሚቻልበት ሁኔታም አለ። ቢሆንም በቅርቡ ሳይሆን ጊዜ የሚጠይቅ ይመስለኛል' አለኝ ገጽታው ላይ ተስፋ መቁረጥ እየታየበት። ብዙ ካወራን በኋላ እሱን ባላገኝ ኖሮ ልመለስ እያሰብኩ እንደነበረ ገጽኩላት።

'በጭራሽ! አሁን ለመመለስ እንዳታሰብ! አንተ ብዙ አስተዋጽኦ ያደረግክና ብዙ ልምድ ያለህ ነህ። ሁኔታዎች እስኪሻሻሉ ትምህርትን ተማር በኋላ ብዙ ልትጠቅሙን ትችላለህ። እንደእኔ! እዚህ በተቻለህ መጠን በርትተህ ብትማርልን አመርጣለሁ' አለኝ።

'እንዲህ መጥፎ ከሆነ አንተስ ለምን በዚህ አትቀርም?' ብዬ ጠየቅኩት።

'እኔ ዕድሜዬም ገፍቷል! ካሁን በኋላ የከተማ ኑሮ እንደ አዲስ መጀመር አልችልም። እዚህ ብሞት ነው የሚሻለኝ። ሁሉ ነገር ተበላሽቶ ድርጅቱ ቢበተንና ብቻዬን ብቀር እንኳ ጫካ ገብቼ ቀሪ ዕድሜዬን እገፋለሁ እንጂ የከተማ ኑሮን አልሞክረውም ሲለኝ በጣም አሳዘነኝ።

ሐዲሽን ካገኘሁ በኋላ የመመለስ ሐሳቤን እርግፍ አድርጌ ተወኩትና ስለወደፊቱ መደበኛ ሕይወቴ ማሰብና ማቀድ ጀመርኩ። ማታ ወደ መኝታዬ ስሄድ ቀን ከሰማሁት ተነሥቼ የማስታወሳቸውን ነገሮች ወደ እእምሮዬ እያመጣሁ አብላላለሁ። ድርጅቱ በአመራሩ ውስጣዊ ችግር የተነሣ ከማይወጣበት ችግር ውስጥ ገብቶ ከፊቱ ያለውን አደጋ እንኳ ለማየት እያቃተው ነበር። በዚህም ራሱን ጠልፎ የጣለው ራሱ እንደሆነ አስባለሁ። በዚያን ጊዜ ቅሬታ የነበረው

የአሲምባ ፍቅር

ከወያኔ ጋር በተነሣው ጦርነት ብቻ ሳይሆን በፊትም የነበረ ነው። ለምሳሌ እርማት እንቅስቃሴ ግቡን አልመታም። ሁኔታዎች እየተበላሹ ለመምጣታቸው እንዱ ምልክት ወታደራዊ ዲሲፕሊን ጭምር እየላለ መሄዱ ነበር። ወታደራዊ ዲሲፕሊንና ሞራል ከሌለና ከተበላሹ ጦርነትን በጀብደኝነት ብቻ ለመዋጋት አይቻልም።

በዚያን ጊዜ ከከተማ ወደ ሠራዊቱ ሲገቡ የነበሩ ጓዶች ከተማ ለቀይ ሽብር የተጋለጡ አለያም ከደርግ ሠራዊት ከድተው የሚመጡ አባላት ነበሩ። ከዚያ ውጭ እርሶ አደሩን ለሠራዊት አባልነት አልመለመሉም። እርሶ አደሩ ደግሞ ከእኛ ጋር ለመሰለፍ ብዙ ፍላጎት ነበረው፤ እኛ ግን በደንብ አልቀረብነውም። እናም ድርጅቱ የምሁራንብቻ ሆነ። እንደዚያ ዓይነቱን አካሄድ ይመስለኛል ብዙዎቹ የተቃወሙት። የውስጥ ችግሮቹ ሲባባሱ ደግሞ በተለያየ መልክ ይገለጹ ነበረ። ለምሳሌ የውቅሮ ተልእኮ አለመሳካቱ ጠላት ቀድሞ መረጃው ስለደረሰው ነበር። ጠላት መረጃ ሊያገኝ የቻለው ደግሞ ፓርቲው በወታደራዊ ተልእኮው ተሳትፎ ስለነበረው ከፓርቲው ውስጣዊ ልዩነት ጋር በተያያዘ መረጃ አሳልፎ የሰጠ አካል በመኖሩ እንደሆነ ይገመታል። ሠራዊቱን ለማስመታት ወይም ማጥቃቱን እንዲተው የፈለገ ወገን ያደረገው ነገር ነበረ። አለበለዚያ ግን ምስጢሩን የሚያውቁት የተወሰኑ ሰዎች ብቻ ስለነበሩ መረጃው በሰፊው የተዳረሰ ባለመሆኑ ሊወጣ አይችልም።

መረጃውን ያወጡት የሠራዊቱ አባላት ነበሩ ለማለት በፍጹም አይቻልም። መረጃ ለጠላት በመንገር ሕይወታቸውን ለጠላት አጋልጠው ሰጥተው ከእኛ ጋር ጦርነት ውስጥ እንዴት ይገባሉ? ነገር ግን መረጃውን ጠላት እንዳወቀ ሲሰሙ ዕቅዱን ይሰርዙታል ብለው የከተማው ሰዎች አሰበው ይሆናል። አሁንም ድረስ ብዙዎቹ አባላት የሠራዊቱ አመራር መረጃው መውጣቱን ጦርነቱ ከመጀመሩ በፊት ሰምተው እንደነበረ እያውቁም። እኔም ይሄንን ምስጢር አስከ አሁንም ድረስ ለማንም አልተናገርኩም።

በ1972 ዓ.ም. የመጀመሪያ ወራት ውስጥ መሐመድ እንደሚፈልገኝ ነግሮኝ እንደ ሻይ ቤት ለመገናኘት ቀጠሮ ያዘን። በቀጠሮው ሰዓት መሐመድ የመጣው ከገብረ ጻድቃን ነጋሽ ጋር ነበር ። ከተቀመጥኩበት ተነሥቼ ተቀበልኳቸው። ሁለቱም ከባድ የሐዘን ሰሜት ይታይባቸዋል፤ የተፈጠረ ችግር እንዳለ ተሰማኝ። እንደተቀመጡ ተጨማሪ ጊዜ ሳልሰጣቸው “ምነው፤ ደገና አይደላችሁም እንዴ?” ብዬ ጠየቅሁ። “እኛ እንኳን ደገና ነን። አንድ የሚያሳዘን ነገር ገብረ ጻድቃን ሰምቶ ነገረኝና እሱን ልንነግርህ መጣኝ አለ መሐመድ።”

“ሰሞኑን ከበለሳ የመጣ ሰው በአጋጣሚ ስለ ድላይ አንድ ወሬ ነገረኝና...” አለና ገብረ ጻድቃን ዐረፍተ ነገሩን ሳይጨርሰው፤ አንገቱን ወደመሬት ደፋና ዝም አለ።

ግራ ገብቶኝ ወደ መሐመድ ዞር ስል እርሱም ፊቴን ማየት የፈራ ይመስል አንገቱን ወደታች አቀርቀረና ዝም አለ።

“ምንድነው የሰማኸው? ድላይ ምን? ድላይ ምን ሆነች አሉህ?” ብዬ ገብረ ጻድቃን ላይ አፈጠጠኩበት። እርሱ ግን አንገቱን ወደታች እንዳቀረቀረ ዝምታውን ቀጠለ።

“ምን ሆናችኋል?! ምንድነው የሰማችሁት?! ድላይ ምን ሆነች? ንገሩኝ እንጂ! ድላይ ምን ሆነች? ታመመች? ቆሰላች?! ብቻ ሞተች እንዳትሉኝ?” ትዕግሥት አጥቼ በጥያቄ አጣደፍኳቸው። ልሰማ የመረጥኩትን ማስቀደሜና ልሰማ የማልፈልገውን ማራቁ ነበር። ውስጤ ግን እውነተኛው በመጨረሻ የተናገርኩት እንደሆነ ነግሮኛል። ብቻ ላለመቀበል እየታገልኩ መልሳቸውን መጠበቅ ጀመርኩ።

መሐመድ ቀና አለና አንገቱን በአዎንታ ነቀነቀ። ገብረ ጻድቃንም ተከተለና ቀና ብሎ በትካዜ እየተመለከተኝ እርሱም አንገቱን በአዎንታ ነቀነቀ። “ትናንት

ነው የነገሩኝ። ኃይሏ ከነበረችበት ቦታ ወደሌላ መንደር ስትሄድ ያደቡ ሽፍቶች ሳታያቸው ተኩሰው እንደመቷት ነው የነገሩኝ አለ።

“እና ማንም አልደረሰላትም?”
“እንደነገሩኝ ከሆነ ተኩሰ እንደተሰማበቅርብ የነበሩ ዓይኖች ደርሰውላት ነበር። ግን የተመታችው መጥፎ ቦታ ላይ ስለነበረ ልትተርፍ አልቻላችም” አለ።

የምናገረውና የምሆነው ነገር ጠፋኝ። ከንዶቼን ጠረጋዛ ላይ ተከልኳቸውና፤ ጉንጮቼን በመዳፎቼ ይገፍ እንገቱን ወደታች ደፋሁና ጸጥ አልኩ። እነርሱ ቀና ብለው በሰቀቀን እየተመለከቱኝ ነበር፤ አንገት የመድፋቱ ተራ ደግሞ የኔ ሆነ። ከሰውነቴ አንድ አካሌ ተቆርጦ እንደተወሰደ ያህል የሆነ ጎዶሎነት ተሰማኝ።

“ከአሁን በኋላ አንገሩኝም ዛሬ የመጨረሻ ቀናችን ነው” ብላ የተናገረችበት ድምፅና ፊቷ ላይ የነበረው ሰሜት ዓይኔ ላይ መጣ። ራሴን መቆጣጠር ሊያቅተኝ ደረሰ። ሰውነቴ እንደመንቀጥቀጥ አደረገው፤ ሆኔ ውስጥ የሚተረጎመሰ ነገር ተሰማኝ። ዕንባዩ ገደቡን ጥሶ መውረድ እንደጀመረ የታወቀኝ በጉንጮቼ ላይ በተሰማኝ ለስ ያለ ሙቀት ነበር። ድንገዝ ብዩ ለምን ያህል ጊዜ እንደቆየሁ አላውቅም፤ ሁለት እጆች የግራና ቀኝ ትከሻዬን ሲዳብሱኝ፤ የመሐመድና የገብረ ጻድቃን የማጽናናት ቃላት ወደጀርባዎቼ ሲፈሱ ከሩቅ ይሰማኛል። “ በቃ ምንም ማድረግ አይቻልም፤ ሞት ያለ ነገር ነው። አንተ ደግሞ ብዙ ክፉ ነገር ያየህ ሰው ነህ፤ ቻል አድርገው ... “ የተለመዱ የማጽናኛ አረፍተ ነገሮች ነበሩ። ቢሆንም ግን በቅርቤ ስረዳና ውስጤ ድረስ ሲዘልቁ የማበረታታት አቅም ነበራቸው። የተለመዱ ቢሆኑም ቃላቱ በተወረወሩ ቁጥር ውስጤ “አዎ! አዎ!” እያለ እንድቀበል ሲታገል ታወቀኝ። በእውነትም በተወሰነ ደረጃ ቀስ በቀስ ራሴን ለመመለስና ቀና ለማለት አንዙኝ።

ከዚያ በኋላ በቀዘቀዘ ሰሜትም ቢሆን ፊት ለፊት እየተያየን ማውራት ጀመርን። መሐመድ፤ እኛ በነበርንበት ኃይል ሐኪም ሆኖ ሲሠራ የአኔንና

የድላይን የቅርብ ግንኙነት በሚገባ ያውቃል። በቴዎድሮስ ባሪያው የሚመራው የእነ ድላይ ጋንታ አባልም ስለነበረ፤ ድላይ ከጋንታዋ ተለይታ በተለያየ ጊዜ ከእኔ ጋር ስንጻድ አይቷል። ከሁኔታችን ግንኙነታችን ምን ያህል እንደነበረ እንኳን እንደ መሐመድ ቀርቦ ያየበወሬ የሰማሁሉ የሚያውቀው ነበረ። ሱዳን ከመጣን በኋላ ከአርሱ ጋር በጣም ተቀራርቦን ምናልባትም ሱዳን ከአርሱ በላይ ድላይን የሚያውቃት ሰው ስላልነበረ ስለድላይ ለማውራት በነበረኝ ፍላጎት ሳይሆን አይቀርም። መሐመድ በሱዳን የምስጢር ጓደኛዬ ሆኗል፤ ሁሉንም ነገር የማማከረውም ለአርሱ ብቻ ነበር። ስለኃይላችን ስናወራ ድላይ ሳትነሣ ቀርታ አታውቅም። በዚያ ላይ ከድላይ ጋር ብቻችን ስላሳለፍናቸው ጊዜያትም የነገርኩት እነግረው ነበረ። ከበለሳ ብዙ አባላት እየጠፉ ሲመጡ ድላይም ትመጣና እንናኝ ይሆናል ብዬ እንዴት በጉጉትና በተስፋ አጠብቃት እንደነበርም ያውቃል። ገብረ ጻድቃን ወሬውን እንደሰማ መሐመድን የፈለገው ይህንን ጥብቅ ግንኙነታችንን ስለሚያውቅ ይመስለኛል።

ወደ ገብረ ጻድቅን ዞር አልኩና ወሬው ምን ያህል እርግጠኛ እንደነበር ጠየቅኩት። በቦታው የነበረ፤ በደንብ የሚያውቀውና የሚያምነው ሠራዊቱን ለቆ የመጣ አባል እንደነገረውና ሱዳን ለድርጅቱ ሥራ ከሚመለሱ ሰዎችም ማረጋገጫ እንዳገኘ ነገረኝ። ገብረ ጻድቃን ዝም ብሎ ያልተረጋገጠ ወሬ የሚቀበል አይነት ሰው እንዳልሆነም አውቃለሁ። የድላይ መርዶ ግን በጣም ስለከበደብኝ በቀላሉ ልቀበለው የምችለው ስላልሆነ ነበር እርግጠኛነቱን ልጠይቀው የተገፋፋሁት።

ከእነመሐመድ ጋር ከተለያየሁ በኋላ ለብቻዬ ከድላይ ጋር ያሳለፍናቸውን ጊዜያት እያሰብኩ መንገድ ለመንገድ ዕንባዬን እያዘራሁ ወደ መኖሪያዬ በታ ደረሰኩ። ማንንም ሰው ማናገር አልፈለገኩም፤ ሰው የሚባል ፍጡር አሰጠላኝ። ፍላጎቴ ብቻዬን መሆን ነበርና ከሰው ሁሉ ሸሸሁ። ለወራት

ያህል እንዲሁ ከሰው ጋር መነጋገር እንዳቃተኝ፤ ከድላይ ጋር ስላሳለፍናቸው ጊዜያት ብቻ እያሰብኩ በሀዘን አረንቋ ውስጥ እንደሰመጥኩ ሰነበትኩ።

***

ሌላው የማልረሳው ሱዳን ውስጥ ያገኘሁት አንተነህን ነበር። አንተነህ ቀይ ጸጉረ ለጫ ዓይኖቼ በጣም የሚያምሩ መልክ መልካም፤ በጠባዩም በጣም ጥሩ ልጅ ነው። ተዋውቀን ብዙ ግዜ አብረን ባንቆይም፤ በዚያች አጭር ጊዜ ውስጥ ተግባብተን ልብ ልልብ ተገናኝተን ነበር። ከአንተነህ ጋር የተዋወቅነው ወደ ጎንደር ትሄዳለች የተባለችውና መጨረሻ ላይ መሪ ሆኜ የተመደብኩበት ጋንታ ሆያ ስድሥት ውስጥ ነው። አርሱ በምክትል ጋንታ መሪነት ነበር የተመደበው። አጋጣሚ ሆኖ ሱዳን ከገባሁ በኋላ ካርቱም ውስጥ በሩቅ አየኝና እየርጠ መጥቶ 'አማኑኤል! አማኑኤል!' ብሎ ጠራኝ። የጠራኝን ስው ለማረጋገጥዘር ብዬ ስመለከት አንተነህን አየሁት። እየርጠ መጥቶ አቅጪ ሳመኝና ሻይ ቡና እንጠጣ ተባብለን፤ ካዛብላንካ የሚባል ካፍቴሪያ ገባንና እይስከሬም እየበላን መጫወት ጀመርን።

ልንላይ ስንል 'እንግዲህ መቼ እናደምንገናኝ ቀጠሮ እናድርግ' አልኩት።

'እንኳን ዛሬ አገኘሁህ እንጂ፤ እኔማ መሄዴ ነው' አለኝ።

'እንዴ! መቼ መጥተህ ነው መሄዴ ነው የምትለኝ?'

'ከመጣሁማ አንድ ወር ይሆነኛል'

'እንዴት በአንድ ወር አለቀልህ? ደግሞስ ወዴት ሀገር ነው የምትሄደው?'

'ወደ እንግሊዝ ሀገር ነው የምሄደው'

'ያውም እንግሊዝ?! አንዴት ነው በአንድ ወር ሊያልቅልህ የቻለው?'

'አይ እዚህ እንደገባሁ ለቤተሰቦቼ ደውዬላቸው ፓስፖርትና ትኬት ይዘውልኝ ስለመጡ ነው'

'እንዴ አንተ የእነዚያ የቤተ መንግሥቶች የአምስት መቶዎቹ ዘር ነህ እንዴ?' ስለው ከት ብሎ ሳቀና አቀፈኝ፤ በዚያው ተለያየን።

ቀስ በቀስ ጊዜው ሲደርስ ለእኛም ወደ ውጪ የመሄድ ዕድል ስለመምጣቱ ወሬ መናፈስ ጀመረ። በዚያ ጊዜ የወባ በሽታ ተቀስቅሳብኝ ስተኛ ስነሣ ነበረ የከረምኩት። እንዲያውም በየጊዜው እየተመላለሰች የሕክምና እርዳታ ያደረገችልኝ ጆዝ ባትኖር ኖሮ አጎዳ ነበር። በተለይ የአሜሪካ ዕድል ከመጣልኝ በኋላ በሕመሜ ምክንያት ዕድሉን እንዳላጣ ስትል በቶሎ እንዳገግምና ለበረራ እንድዘጋጅ በጣም ተጨንቃ ነበር ጤናዬን የምትከታተለው። በመጨረሻም ሁሉም ነገር ሲሳካ ምን ያህል እንደተደሰተኝ አልረሳውም፤ ውለታዋን ሁሌ አስታውሰዋለሁ።

የአየርላንድ የበጎ አደራጎት ድርጅት ሠራተኛ የነበረችውን አልማዝንም በፍጹም አልረሳትም። ልዩ ድጋፍ እንድናገኝ ለተባበሩት መንግሥታት የሰደተኞችና መልሶ ማቋቋም መሥሪያ ቤት ደብዳቤ እያጻፈች እኔንም ጨምሮ ብዙ ጓደኞቻችን እንድንመዘገብና ተቀባይነትም እንድናገኝ ብዙ አግዛናለች። አልማዝን ለሜሪካ ከገባሁ በኋላ የሕክምና ባለሙያ ሆና ካናዳ ውስጥ አግኝታለሁ።

***

አሜሪካ

"ስለሞት ማዘን ስለኖሩት አለማዘንና አለማወደስ አይደለም። ሁሉንም ታሪክ ያስተሳስራቸዋልና"

ያገሬ ፀሐፊ

አሲምባ፣ በለሳም፣ የኢሕአፓ የገጠር ሠራዊት በሆነው፣ በኢትዮጵያ ሕዝባዊ አብዮታዊ ሠራዊት (ኢሕአሠ) አማካይነት፣ ስንዋጋና ስንፋላም ቆይተን፣ በመጨረሻ ወደ ሱዳን መሄድ ግድ ሆነና ሱዳን ገባን።

ሱዳን ለሁለት ዓመታት ያህል እንደቆየሁ፣ በተባበሩት መንግሥታት የሰደተኞች ጉዳይ ቢሮ የመልሶ ማሰፈር ፕሮግራም አማካኝነት እንቀበላለን ወደሚሉ ሀገሮች ሰደተኞችን መላክ ተጀመረ። በተለይ ወደ አሜሪካ፣ ካናዳና ጀርመን ለመሄድ እንዳንድ ዕድሎች እየተመቻቹ ነበር። እኔም አጎቱ ዶክተር ከንፈ ረዳ ፖርተሪኮ በሚባለው የአሜሪካ ግዛት ይኖር ነበር። በእርሱ በኩል ይህን ዕድል አገኘሁና የዩናይትድ ስቴትስ የካሶሊክ ኮንፈረስ የሚባል ድርጅት በዋንኛንት ስፖንሰር አድርጎኝ ኅዳር 14 ቀን 1973 ዓ.ም. አሜሪካ ገባሁ።

ፖርተሪኮ ስደርስ አጎቱ ተቀበለኝ። ፖርተሪኮ በጣም ውብ ደሴት ናት። ከተማዋ ሳንዋን ይባላል። ለብዙ ዓመታት በአስፓንሽ ቅኝ ግዛት ተይዞ ስለነበረ አብዛኛው ነዋሪዎቿ የስፓንሽ ቋንቋ ተናጋሪዎች ናቸው። ፖርተሪኮ፣ ከሚያሚ አልፎ፣ ከባን አልፎ ወደ ታችኛው የአሜሪካ ክፍል የምትገኝ ሀገር ናት።

ከአጎቱ ጋር ከተገናኘሁ በኋላ "ምንድነው ዓለማዊ ምንድነው የምትፈልገው?" ብሎ ጠየቀኝ። "እኔ የምፈልገው መማር ነው" አልኩት። በረሐ እያለሁ ባለመማሪ ይደርስብኝ የነበረው መንገድ ያሳደረብኝ የቁጭት ስሜት በአእምሮዬ ውስጥ ትልቅ ሥፍራ እንደያዘ ነበረ። ስለዚህ "አማራሴ" አልኩና እዛ በከተማው በሚገኘው ወርልድ ዩኒቨርሲቲ አመልካቹ የመጀመሪያ ፈተና ወሰድኩ።

የአሲምባ ፍቅር

የዩኒቨርሲቲውም ሰዎች ውጤቴን አይተው መውሰድ ያለብኝን ኮርሶች ነገሩኝ፤ በሚገባ ተከታትዬ በጥሩ ውጤት አለፍኩ።

ያመጣሁት ከፍተኛ ውጤት የዕድል በሮችን ይከፍትልኝ ጀመር፤ መልካም አጋጣሚዎቼም ተበራከቱ። ቢሆንም ደሴቷ የስፓንሽ ተናጋሪዎች የሚበዙባት ስለሆነች የቋንቋ ችግር ነበረብኝ። ጥረትና ዕድል ከጎኔ ነበሩና ውጤቴ ነጻ የትምህርት ዕድል እንዳገኝ ረዳኝ። በእንግሊዘኛ መማር ወደምቸልበት ዋሽንግተን ዲሲ ውስጥ ወዳለው የዚሁ ዩኒቨርሲቲ ቅርንጫፍ ተላኩ። ዋሺንግተን ዲሲ የሚገኘው ኮሌጅ ትንሽ እንደቆሁ እንደ ናይጄሪያዊ ፕሮፌሰር ተዋወቅሁ። አንድ ቀን ፕሮፌሰሩ ወደ መሥሪያ ቤቱ ጠራኝና "እዚህ ምን ለማድረግ ነው የመጣኸው?" አለኝ።

"እዚህ የመጣሁት በእንግሊዘኛ ለመማር ፈልጎ ነው። የነበርኩበት ትምህርት ቤት አብዛኞቹ ስፓንሽ ናቸው፤ መጠቀሚያ ቋንቋቸውም ስፓንሽ ነው። ዲጎ ዶክተር ባወር ጥሩ ውጤት እንዳመጣሁ አይቶ፤ በእንግሊዘኛ ቋንቋ ብማር የተሻለ እንደሚሆን በማሰብ ነጻ የትምህርት ዕድል እንዲሰጠኝ በማድረግ ነው ወደዚህ የላከኝ" አልኩት።

"በጣም ጥሩ አድርጓል። የትምህርት ማስረጃህንም አይቼዋለሁ፤ ጥሩ ውጤት አለህ። ግን ይህ ትምህርት ቤት አዲስ ትምህርት ቤት ነው። ከተከፈተ ገና ሦስት ዓመቱ በመሆኑ እውቅና አላገኘንም። አንተን የመሰለ ጥሩ ተማሪ ደግሞ እውቅና የሌለው ትምህርት ቤት መግባት የለበትም። ስለዚህ ከዚህ ትምህርት ቤት ማስረጃህን ይዘህ ወጥተህ ሌላ እውቅና ያለው ትምህርት ቤት ብትሞክር ይሻልህ" ብሎ መከረኝ።

ለሰድስት ወራት ተምራ ከዎርልድ ዩኒቨርሲቲ የምሥክር ወረቀቴን (ሰርተፍኬቴን) ይገዛ ወደ አሌክሳንድርያ፤ ቨርጂኒያ ሄድኩ። አሌክሳንድሪያ ዝነኛው የጆርጅ ዋሺንግተን መታሰቢያ ማለክል የሚገኝበት ቦታ ነው። በማግስቱ የምሰክር ወረቀቴን ይገዛ ቨርጂኒያ፤ አሌክሳንድርያ የሚገኝ ኖቫ ወደሚባል የማኅበረሰብ ኮሌጅ ሄድኩና አመለከትኩ። ተቀበሉኝና መማር ጀመርኩ።

እንደ ኢትዮጵያ አቆጣጠር በ1974 ዓ.ም የፈረንጅኛ የገና በዓል ነበር። ቨርጂኒያ ውስጥ የእነ ከፍሌ ጓደኞች ቤት ዝግጅት ተደርጎ በአሉን አዚያ ለማክበር ተሰባስቦን። ከዋሺንግተን በስተደቡብ በኩል ፖቶማክ የሚባል ወንዝ አለ፤ ይህንን ወንዝ ተሻግሮ ቨርጂኒያ ስቴት ይገኛል። ከወንዙ ባሻገር ወደ ቀኝ በኩል ከሪስታል ሲቲ የምትባል ትንሽ ከተማ አለች። በዓሉን ለማክበር ዝግጅት የተደረገበት ቦታ አዚህች ከተማ ውስጥ በሚገኝ ቤት ነበር። በአሜሪካ ባህል ቤተሰብና ጓደኞቻችን ተሰባስበው የደስታ ጊዜ ከሚያሳልፉባቸው ትላልቅ በዓላት አንዱ ገና ነው።

እኔና ከንፉ የምንኖረው አሌክሳንድርያ ውስጥ ነበር ። ከንፉ ሜዳ የነበረ ቢሆንም ከአርሱ ጋር ለመጀመሪያ ጊዜ የተገናኘው ሱዳን ውስጥ ነው። ከንፉ ቨርጂኒያ ውስጥ ከታናሽ እገቱ ከአሌኒ ጋር ይኖራል። አሌኒ ሜዳ አልነበረችም፤ ነገር ግን በከተማው ትግል ውስጥ ተሳታፊ ስለነበረች የምታወራቸው ከትግል ጋር የተያያዘ ነገር ሁሉ ያስደሰተናል። እርሷም እኛ ስለሜዳ የምናወራውን የመስማት ፍላጎቷ ከፍ ያለ ስለነበር በጣም ተቀራረብን።

በዚያ የገና በዓል አንጀሎ የሚባል ጓደኛችን መኪና ይዞ መጥቶ እኔን፣ ከንፉንና የከንፉን ታናሽ እገት አሌኒን ይዞ ወደ ዝግጅቱ ቦታ ሄድን። በድግሱ ላይ ወደ ሃያ የምንሆን ኢትዮጵያውያን ተሰባስብን። ከምናውቃቸው ውስጥ ከፍሌና ጌድዮን ነበሩ። ሌሎች ሜዳ ያልነበሩ ወንዶችም ሴቶችም በድግሱ ላይ ተገኝተዋል። የድግሱ ሥነሥርዓት ተጀምሮ የሚበላውና የሚጠጣው በየዓይነቱ ቀርቦ ፤ መዘቃው ተለቆ ቤቱ ሞቅ አለ።

አንዲት ቆንጆ ልጅ አጠገቤ መጥታ “ምሥራቅ አባላላሁ” ብላ ተዋወቀችንና አብረን መጫወት ጀመርን። ምሥራቅ ረዥምና ጠይም ቆንጆ ነች። ዓይኖቿ በጣም ትላልቅ፣ ጥርሶቿ ንጫጭ ናቸው። ስታወራ ለዛ ያላትና ጨዋታ አዋቂ ናት። አሳሳቂ ሁሉ በጣም ደስ ይላል። ቅርጿ ድንቅ ነው። አለባበሷም በጣም የተሰማማ ነበር፤ ብቻ ሁሉ ነገሯ ይማርካል።

ድግሱ እየተሟሟቀ ሲሄድ ሳላሰበው መጠጥ አበዛሁና ሞቅ አለኝ። ከሞቅታም አልፎ ሰከርኩ። ሰከር መንፈስ ውስጥ ከገባሁ በኋላ ግን በድንገት ድላይ ትዝ አለችኝ፤ ወዲያው ሁሉም ነገር አስጠላኝ። ብቻዬን ቁጭ ብዬ መተከዝ ጀመርኩ። ምሥራቅ ሁኔታዬን አይታ «ካሕሳይ፣ ምንው ተከዝክ? ና ተጫወት» ብላ እጄን ይዛ ትጎትተኝ ጀመር።

እኔም «ሰሚ! ድሮ የማውቀው የአንቀጸ ብርሃን ግእዝ ላይ ማርያም የምትወደሰበት አባባል ምን ይላል መሰለሽ “ወትወልዲ ኮከበ ወታጸግቢ ርሀብ ወትመስሊ ምሥራቅ» ይላል ብዬ ጠቀስኩለት። “እንቺ ልጅ ስምሽ ምሥራቅ ነው። ፊትሽም ምሥራቅ ነው። ነገር ግን ዛሬ ማታ ተዋውቀናል፤ ተግባብተናል፤ ተጨዋውተናል ብለሽ፤ ሌላ ነገር እንዳታሰቢ። በጣም የማፈቅራት ድላይ የምትባል ልጅ አለች። ዛሬ ግን አጠገቤ የለችም። ይቅርታ እድርጊልኝና ከድላይ በኋላ ሌላ ሴት የማፈቅርበት ልብ ስለሌለኝ ቅር እንዳይልሽ» በማለት ቆንጆዋንና ተግባቢዋን ልጅ በማታውቀው ነገር ወረድኩባት።

እነ ከንፉ፣ አሌኒ፣ ጌዲዎንና ከፍሉ የድላይ ስም ከንደበቴ ሲወጣ ስምተው በያሉበት ደንግጠው በሐዘኔታ ያዩኝ ጀመር። የበዓሉን የደስታ ስሜታቸውን እንደ አበላሽሁባቸው ጥርጥር የለውም። ጌዲዎን ወደእኔ መጥቶ «አይዞህ አማኑኤል፤ አይዞህ» ሲለኝ በድብርትና በሰከር መንፈስ ውስጥ ሆኜ ነበር የማዳምጠው።

ልጅቱ በሁኔታዬ በጣም ስለተደናገጠች እነአሌኒ ተሰብስበው ምክንያቱን ሊያስረዷት ሲሞከሩ ይታዩኛል። ከትንሽ ጊዜ በኋላ መጠጣቴን እንዳቆም አደረጉና ሁላችንም ወደቤት ተመለስን። ወደቤት እየሄድን ትዕግሥቱ፣ ከፍሉና ሌሎቹም መከሩኝ። አልኮል መጠጥ መጠጣት መጥፎ ሁኔታ ውስጥ ሊያስገባኝ እንደሚችል አስረድተውኝ ከዚያ በኋላ ርግፍ አድርጌ እንድተው አስጠነቀቅኝ። «ሆድ ያባውን ብቅል ያወጣዋል» እንደሚባለው ነው፤ ስትጠጣ ሐዘንህ ይቀሰቀሳል፤ እናም ሁለተኛ ባትጠጣ ይሻልሃል አለኝ። ምክራቸውን ተቀበልኩና ከዚያን ቀን በኋላ ከመጠጥ መቆጠብ ጀመርኩ።

ስለ ድላይ ማሰቤንና መረጃ የማግኘት ጥረትን ግን በጭራሽ አቋርጬ አላውቅም። በቅርብ ከማውቃቸው አንዳንድ የሜዳ ጓደኞቼ ጋር የሚያገናኘን አጋጣሚ በተፈጠረ ቁጥር ሆነ ብዬም ይሁን ሳላሰበው የእርሷን ስም ሳላነሣ ያሳለፍኩትን ጊዜ አላስታውስም። ስለእኔ የሜዳ ሕይወት ከሚያውቁት አብዛኞቹ ወይ ከእርሷ ጋር ስለነበረን ግንኙነት ያውቃሉ አለያም ታሪካችንን ስምተዋል። ስለዚህ አንዳንዴ ሳወራና ስተኩስ ስለሚያዩኝ በተቻላቸው መጠን የምረሳበትን ዘዴ ለማመላከት ይሞክራሉ። በዚያ ከቀጠልኩ ግን በጤንነቴ ላይ ጉዳት ሊፈጥርብኝ እንደሚችልም ያስጠነቅቁኝ ነበረ።

ብዙዎቻችን ሜዳ የነበርን ጓደኞች ከአሲምባ በኋላ አሜሪካ ተገናኝተናል፤ የጌራ ስርግ ደግሞ ብዙዎቻችን የተገናኘንበት አንዱ አጋጣሚ ነበር። ስርጉ በ1983 ዓ.ም. የደርግ መንግሥት በወደቀ በሦስተኛው ቀን መሞሉ ደግሞ አጋጣሚውን ልዩ ያደርገዋል።

ስንገናኝ ወሬያችን በሙሉ ካለፈው ሕይወታችን ጋር የተያያዘ ይሆንና ሁሉን እንረሳለን፤ ያን ሁሉ አልፈን በሕወት መገናኘታችን ይገርመናል። ጌራ ራሱ ለዚያ መብቃቱ ተለምዶ ነው። ከሱማሌ የእስር ቤት ስቆቃ ተርፎ፤ ከኤርትራ ተዋጊዎች ጋር አብሮ የእነርሱን ጦርነት ተዋግቶ፤ አሲምባ ብዙ ዓመት ቆይቶ ስንቱን ከፋ ነገር አሳልፏል። እርሱ ሞት አልፈልግም ብሎ የተፋው ጉድ ነው።

አይ ጌራ! መቼም ያኔ ሕክምና ሲያሠለጥን መለማመጃ መርፌ ሲያስጠቀጥቅብን የነበረው አይረሳኝም። ሌላም የማልረሳው የጌራ ትዝታ አለብኝ። ሳንባ ታመሀል ተብዬ ብቻዬን ስገለል፤ "አይዘህ ምንም አትሳቀቅ፤ የሚያሰጋ ነገር አይደለም" እያለ ያበረታታኝ የነበረውን መቼም አልረሳውም።

በጌራ ስርግ ላይ ካገኘኋቸው መካከል አንዱ ጀማል ነበር፤ ጀማል ትዝታው ባይለየኝም መልኩ ጠፍቶብኝ ነበር። የጌራ ስርግ ጀማልን ብቻ ሳይሆን አግኝቻቸው የማላውቅ ብዙ የአሲምባ ጓደኞቼን ያገኘሁበት ልዩ አጋጣሚ ነበር።

ቴዎድሮስ ባሪያው፣ ሮባ፣ ለምላም፣ አምበርብር፣ አድማሱ፣ ጥበባ፣ አበጀ፣ ሰለሞን፣ ጸዳለ ...

ከጌራ ስርግ በፊት ስለጀማል ሰምቼ ስለማላውቅ በሕይወት ይኑር አይኑር፤ አላውቅም ነበር። በአጋጣሚ ያን ቀን ሲመጣና ከሩቅ ሳየው አይኔን ማመን አቃተኝ። እየተጠራጠርኩ አጠገቡ ሄጄ ሰላም አልኩት፤ አላውቀኝም። "ማንኝ? ታስታውኛለህ?" ስለው ለደቂቃ ያህል ግር ብሎት ሲመለከተኝ ቆየና "እንዴ፣ አማኑኤል!" ብሎ በመጮህ እንገቴ ላይ ተጠመጠመ።

"የእርባያው ጉዳችን ትዝ ይልሀል" ብዬ ጠየቅኩት በጨዋታችን መሃል።

"እንዴ! እንዴት አረሳዋለሁ" ብሎ ታሪኩን ራሱ መተረክ ጀመረ። እሱ ወድቆ ሌሎቹ ታዘው ጥለውት ሄደው እንደነበረና እኔ ተሸከሜው እንዳወጣሁት ተናግሮ "አማኑኤል እኮ ነው ነፍሴን ያዳናት። እሱ ባያወጣኝ ዛሬ በሕይወት አታገኘኝም ነበር" አለና ስሜትቱ ገጽታው አያሳየበት።

***

ዴንቨር ኩሎራዶ

አንድ ዓመት አሌክሳንድርያ ከቆየሁ በኋላ ትምህርቱም ሆነ ሥራው አላሰደሰት አለኝ። ኖቫ የማኅበረሰብ ኮሌጅ ሁለት ሰሜሰተር ከተማርኩ በኋላ ከአሌክሳንድርያ፣ እንደገና ሀገር በመቀየር ወደ ዴንቨር ኩሎራዶ ሄድኩ።

ዴንቨር፣ በጣም የምትታወቀው እንደሰንሰለት በተያያዙት ደንጋዎች ተራራዎቿ ነው። ተራራዎቹ ተያይዘው አስከካናዳ የሚዘልቁ ናቸው። እየሩ በጣም የሚሰማማና ደስ የሚል ሆኖ አገኘሁት። ተራሮቹን ሳይ ደግሞ የበለጠ ደስ አለኝ። አንዳንዴ ጊዜ ሳገኝ ወደ ተራራሮቹ ሄጄ ስንሸራሸር ልክ አገር ቤት ያለሁ ይመስለኛል። ዴንቨርን በጣም ወደድኩት። ተራሮቹን አሲምባ እያለሁ ከማውቃቸው ተራሮች ጋር እያመሳሰልኩ "ይሄ ዳያን ይመስላል፣ ይሄ አሲምባን ይመስላል፣ ይሄ ደግሞ ጸላምት ያለውን የሰሜን ተራራ ይመስላል" እያልኩ አመሰግናለሁ። በሌላ ጊዜ ደግሞ ወደሌላኛው ሰፈር እሄድና ይሄ ቃሌምን ይመስላል፣ ያ አገሌን ይመስላል እያልኩ ኢትዮጵያ በትግል ውስጥ እያለሁ በማውቃቸው በታዎች አሰይማኛለሁ።

ዴንቨርን አገሬ ብዬ ሰፈርኩና ኩሎራዶ የኒቨርስቲ ተመዝግቤ ትምህርቴን ቀጠልኩ። ያኔ አሲምባ እያለሁ ኮሌጅ ተምረው የጨረሱት ብቻ ሳይሆኑ ደጁን የረገጡት ሁሉ የኒቨርስቲ ባልገባው ላይ የበላይነት ስሜት ሲያንጸባርቁ መመልከቴ ቁጭት አሳድሮብኛል። በምንም ተአምር ትምህርቴን ሳልጨርስ እንደማላቋርጥ ለራሴ ቃል ገብቻለሁ። ትምህርቴን ጨረሱኩኝና ከኩሎራዶ የኒቨርስቲ አንደ አውሮፓ አቆጣጠር በ1995 በፋርማሲ ትምህርት በዲግሪ ተመረቅኩ።

ዴንቨር ውስጥ ቅርንጫፍ ያለው ከርገር የሚባል ኩባንያ ገና ከመመረቄ ከሁለት ዓመት በፊትም ቀጥሮኝ ነበርና በዚሁ ኩባንያ ውስጥ በፋርማሲ ዲፓርትመንት ሥራ አስኪያጅነት መሥራቴን ቀጠልኩ።

ስምንት

ከአሥራ አራት ዓመታት በኋላ

ኪዳንቨር ለዲስ አበባ

1984 ዓ.ም. የደርግ መንግሥት ከወደቀ ከአንድ ዓመትና እኔ ከሀገሬ ከወጣሁ ደግሞ ከአሥራ ሦስት ዓመታት በኋላ ወደ ኢትዮጵያ ለመመለስ ተነሣሁ። ከአሜሪካ ወደ እንግሊዝ በአሜሪካ አየር መንገድ በርሬ፣ ከላንደን ደግሞ የኢትዮጵያን አየር መንገድ ይገናኝ ወደ ሀገሬ ለመግባት ቸኩያለሁ።

ከሱዳን ወደ አሜሪካ ሄጄ ኑሮ ከጀመርኩ በኋላም የአሲምባ ትዝታዬን የሚቀሰቅሱበኝ አጋጣሚዎች ነበሩ። ወደ ኢትዮጵያ ለመመለስ ሰወሰን ደግሞ ትዝታና ናፍቆት ጠናብኝ። ሀገሬ፣ ከዚያም ከአሲምባ ሕይወቴ ጋር የተያያዙ አጋጣሚዎቼ ተራ በተራ እየመጡ በሐሳብ ያዋልሉኝ ጀመር።

እነዚያ አጋጣሚዎች ወይ ከበታ ወይ ከሰዎች ጋር የተያያዙ ናቸው። ዴንቨር ውስጥ ያሉት ጠዋት ማታ የማያቸው ሰንሰለታማ ተራራዎች አንዱ የትዝታዬ ቀስቃሽ ናቸው። ምናልባት ኑሮዬን በዴንቨር አድርጌ እንድረጋጋና ሀገሩን እንድወደው ያደረገኝ የእነዚህ ሰንሰለታማ ተራራዎች መኖር ሊሆን ይችላል። ሀገሬ የትግል ሕይወቴን ያሳለፍኩባቸው የአሲምባ ዙሪያ ተራሮች ከዴንቨር ጋር መመሳሰል የፈጠረብኝ ፍቅር ሳላለበው ዴንቨርን መጥኝ ብዬ ለመቅረቴ ምክንያት እንደሆነ አሰባለሁ።

ለንደን ደርቤ የኢትዮጵያ አየር መንገድ አውሮፕላን ውስጥ ስገባ፣ የማየው፣ የምሰማው፣ የማነበው እያንዳንዱ ነገር በውስጤ ተቀብሮ የኖረውን ትዝታ የሚቀሰቅስ ሆኖ አስቸገረኝ። ተፈታተነኝ። የኢትዮጵያ አየር መንገድ ውስጥ ከሆንኩ፣

አለምጦቹን ላሳርፍ ብዬ ለመተኛት ብሞክርም ገና ሸለብ ሲያደርገኝ ያው ህመሜን የሚቀሰቅሱብኝ አንድ ነገር አይጠፋም።

ሰላምታ የሚለውን የአየር መንገድ መጽሔት ብድግ አድርጌ ለማንበብ ሞክርኩ። የአፋር የባህል ልብስ የለበሱ ሰዎች ፎቶግራፍ ስመለከት የዳሎል ጉዞ ትዝ ብሎኝ በሐሳብ አሰመጠኝ። ከዚያ እንደምንም ሐሳቤን ንትቼ አወጣሁና ገለጥ ሳደርግ ስለወሎው ላሊበላ የሚያወራ ነገር ያለበት ጽሑፍ አየሁ። ለእኔ ወሎ ማለት ውድቆ፣ ቃሌም፣ ቆቦ፣ ናቸው። እነሱ ትዝ አሉኝ። የወሎ ተልእኮ፣ ጦርነቱ ሰቆቃው... "አፍ!" አልኩና መጽሔቱን አስቀምጬ ሌላ ነገር ለማሰብ ሞክርኩ።

አጠገቤ ያለው ሰው እንቅልፍ ሸለብ አድርጎታል። ከፊት ለፊቱ አንድ ሰው ከመጻፍኝ ቤት ተመልሶ ወደ መቀመጫው ሲሄድ በአጠገቤ አለፈ፤ ቀና ብዬ አየሁትና ልቤ ደነገጠብኝ። «የት ነው የማውቀው» ሳስተውለው ልክ ጀምላን ነው የሚመስለው። አንዳንዴ የሰው መመሳሰል ይገርማል። ከዚያ ሌሎቹ የሜዳ ጓዶቼ አንድ በአንድ መጡብኝ። ድላይ ትዝ ስትለኝ ደግሞ ዓይኖቼም ጨለሙብኝ።

ድላይ በጣም ዝነኛ ከመሆኗ የተነሣ እዚህ ለሜሪካ ያሉ አንዳንድ የቀድሞ ጓዶች ለሌት ልጆቻቸው ድላይ ብለው ስም እንደሚያወጡ አውቃለሁ። በለሳ ውስጥም በሰሟ የተሰየመ ተራራ መኖሩን አንዳንድ ጓዶች አጫውቶኛል።

ይህን ታሪክ በመጽሐፍ መልክ ለመጻፍ ስጀምር በታሪኩ ውስጥ ድላይ ብዙ ቦታ ስለነበራት እንደገና ትዝታ እየተቀሰቀሰብኝ ቸግር ላይ ወድቄ ነበር። ሆኖም ላንዴ ስለወሰንኩ ወደ ኋላ ለመመለስ አልፈለግኩም። በመሐል አንዳንድ መረጃዎችን ለማሟላትና አንዳንዶቹን ደግሞ ማረጋገጥ ስለነበረብኝ ከሚመለከታቸውና ላገኛቸው ከምችላቸው የሜዳ ጓዶቼ ጋር ያለኝ ግንኙነት እየጠበቀ መጣ። እነርሱም ቢሆኑ መጽሐፍ ለማውጣት ሥራ እንደጀመርኩ ስነግራቸው በጣም ደስ ብሏቸው ባላቸው አቅም ይተባበሩኝ ጀመር።

ነገሮች እየተስተካከሉ ቀስ በቀስ መልክ እየያዙ መሄድ ጀመሩ። ነገር ግን አንድ በጣም አስፈላጊ የሆነ መረጃ ቀርቶኛል። የድላይን መጨረሻ፣ ትክክለኛ የአሚሚቷን ሁኔታ በቦታው ከነበረ የዓይን ምስክር መረጃ ማግኘት አለብኝ።

የድላይ መሠዋት የተረጋገጠ ነገር ቢሆንም በመጨረሻው ሰዓት ቦታው ከነበረና ካየ ሰው መስማት በጣም የምመኘው ነገር ነበረ። እስካሁን ግን አንድም በቦታው የነበረ ወይም የነበረን ሰው የሚጠቁመኝ አላገኘሁም፤ ቢሆንም ስለድላይ መጠየቅን አላቋረጥኩም። ድንገት የሚገኝ ጫፍ ቢኖር በሚል ተስፋ አጠይቃለሁ። "የድላይን መጨረሻ አይቻለሁ" የሚለኝ ሰው አግኝቼ ለገሊናዬ ዕረፍት ለማግኘት እጓጓለሁ። ሜዳ የነበሩ ሰዎችን ባገኘሁ ቁጥር ስለድላይ መጠየቅን ልምዴ አድርጌዋለሁ። ግን ምንም አተለየ መረጃ አላገኘሁም። ምናልባትም ያለሁበት አካባቢ ወጣ ያለ መሆን የግንኙነቴን አድማስ አጥብቦት የእርሷን መጨረሻ እንዳላውቅ አድርጎኛል ብዬ እገምታለሁ።

ዴንቨር ከገባሁ ከሁለት ዓመት በኋላ ይፍጠር ከሚባል የኢሕአዴ አባል ከነበረ ጓድ ጋር በአጋጣሚ ተገናኘን፤ በጨዋታ መካከል በለሳ እንደነበረ ነገረኝ። እኔም በ1969 ዓ.ም በለሳ ሄጀ እንደነበረና ቦታውን እንደማውቀው አጫወትኩት። የተለመደ ጥያቄየን ለእርሱም አቀረብኩ።

ይፍጠር ድላይን እንደሚያውቃት አልተጠራጠርኩም፤ ምክንያቱም አንኳን በለሳ የነበሩ ያልነበሩትም በዝና ያውቋታልና ነው። ድላይ በለሳ እንደተሠዋች ማወቁን ነገርኩትና ስለእሷ አሟሟት የሰማው ወይ የሚያውቀው ነገር እንዳለ ጠየቅኩት -ምን ይታወቃል ልሞክር ብዬ። ይፍጠርን ስለድላይ ከጠየቅኩት በኋላ ሐሳብ ውስጥ ስምጩና ፊቱ ጠቁር ሲያይ ነው መሰለኝ ሁኔታይን ገምቶ ከሄድኩበት እስከመለስ በትዕግሥት እየጠበቀኝ ነበረ። ቆይቼ ወደራሴ ስመለስ ይቅርታ ጠየቅኩት።

«ድላይ ሕይወቷ ሲያልፍ» አለና ትንሽ ዝም አለ፤ እንደማመንታት ብሎ።
«አኔ» አልኩት የጓጓሁለትን ወሬ ሲነግረኝ እንደሆነ ገምቼ።

«ድላይ ሕይወቷ ሲያልፍ ቦታው ላይ ነበርት»

«አውነትህን ነው» አልኩ በርግጤ።

«አውነትን ነው። በአርሲ መጥጦት ሠራዊቱ በሙሉ ነበረ ያዘነው። በአካባቢው በጣም ታዋቂ ስለነበረች የአካባቢው ገበሬዎች ጭምር ነበሩ ያዘኑት።» አለና ምን ያህል አወዳት እንደነበረ ከሁኔታዬ ተገንዝቦ ይመስለኛል ወሬውን አሳጥሮ እኔን ማጽናናት ቀጠለ። በዚያው ተለያየን።

በዚህ መጽሐፍ መረጃ ማጠናቀር ስጀምር ይፍጠርን በድጋሚ እግኝቼው ዝርዝሩን ይነግረኛል የሚል እምነት ነበረኝ። እርሱን ግን በአድራሻው ለማግኘት ሞከረ እቃተኝ። በመጨረሻም ምንም እንኳን ዕድሉ ጠባብ ቢሆንም ሌላ አማራጭ ልሞከር ብዬ ድላይ ስትሠዋ አጠገቧ የነበረ ሌላ ሰው ማፈለግ ጀመርኩ።

ይህን ችግራን ለሽፈራው አማክርኩት። ሽፈራው ሜዳም እያለን በከፋ ጊዜ መከራዬና ቁምነገረኛ ወዳጄ ነበር። ሌላ አማራጭ ለመሞከር እንደሚጥር ቃል ገባልኝ። ቀናት፣ ሳምንታት፣ ወራትም አለፉ፤ ሽፈራው የቻለውን እየሞከረ ቢሆንም ከተስፋ በቀር ምንም የተጨበጠ ነገር ሳይገኝ ቀረ። እርግጥ ከሰላላ ግምት በፊት የሆነን ታሪክ ያውም ከሩቁ አገር ከአሜሪካ በመልእክትና በሰማ በለው መፈለግ ከባድ እንደሆነ ለመረዳት አይከብድም። ነገር ግን ውስጤ እንደገና ስለተነሣሣብኝ ትዕግሥት አጣሁ።

በዚህ ሁኔታ ውስጥ እያለሁ አንድ ቀን ስልክ ተደወለ፤ ሽፈራው ነበረ። ያን ቀን ድምፁ ለወጥ ብሎብኛል፤ ወይም ተለውጧል ብዬ አሰቤ ይሆናል። ስላምታ ከተለዋወጥን በኋላ «ምን አዲስ ነገር አለ?» ብዬ ጠየቅኩት።

«ምንም አዲስ ነገር የለም ምናልባት አንድ ፍንጭ ሊሰጥ የሚችል ጥቆማ እግኝቻለሁ። እውነት ከሆነ አረጋግጬ እነግርሀለሁ» አለኝ። ሽፈራውን ለመከራው አመሰግንኩትና ስልኩን ዘጋሁት። ምንም እንኳ የአሜሪካ ኑሮ ፋታ የሚሰጥ ባይሆንም እርሱ ግን ከጠበቅኩት በላይ እየታገለ ነበረ። ከተለያየንም በኋላ

ለሚያውቃቸው ሁሉ እየነገረ ደውላው የጠየቁኝም ነበሩና ሙከራዬን በጣም ትልቅ ቁም ነገር አድርጎ እንደያዘው ተረዳሁ።

ከጥቂት ቀናት በኋላ እንደገና ደውሎ ድላይ ሕይወቷ ሲያልፍ አብራት የነበረች የቅርብ ዳደኛዋን ማግኘቱን ነገረኝ።

«ማን ትባላለች? የት ነች?» ብዩ በጥያቄ አጠይቁኩት።

«ማስረሻ ትባላለች፤ የምትኖረው አዚሁ አሜሪካ ነው» አለኝ።

ጉዳዩን በዝርዝር እንደነገራትና ከእኔ ጋር ለመገናኘትም ፈቃደኛ መሆኗን አስረድቶኝ የሰልክ ቁጥሯን ሰጠኝ። ደወልኩና ማስረሻን አገኘኋት። እውነት ነበር፤ ማስረሻ ድላይ በከንጌ ላይ ማረፊያና በጊዜው የነበረውን ሁኔታ አስታውሳ ነገረችኝ።

በ1972 ዓመተ ምሕረት ድላይ ምክትል ኃይል መሪ ሆና በላላ በነበረችበት ጊዜ ድርጅቱ በውስጥና በውጪ ችግር ተጠምዶ ውጥረት ላይ ነበር። ወቅቱ ከውጪ ከደርግ ጋር ኃይለኛ ጦርነት ተደርጎ ጉዳት የደረሰበት ጊዜ ሲሆን፤ በውስጥ ደግሞ እርማት እንዲደረግ የሚፈልጉ አባላት በድርጅቱ አመራር ላይ ሂስ በማቅረባቸው አለመግባባት ነግሦ አጣብቂኝ ውስጥ የተገባበት ጊዜ ነበር። ሌሎች ጥቂት የማይባሉ አባላት እየከዱ መሄድ ቀጥለዋል። እንዲሁ የሠራዊቱን መዳከም የተመለከቱ አባላት በተናጠል በሚሄዱበት ጊዜ አንዳንድ የታጠቁ የአካባቢው ሽፍቶች ግለሰቦችና የደርግ ሚሊሻዎች ተኩስ እየከፈቱባቸው ጥቃት ያደርሱ ነበረና በሁሉም አቅጣጫ ውጥረቱ ተባብሷል። በዚህ መካከል የኃይል አመራሮች ተሰባስበው በአመራሩ ላይ አሉ ስላሏቸው ግድፈቶችና ጉድለቶች በመነጋገር ምን ማድረግ እንዳለባቸው መወያየት ጀምረው ነበር።

ድላይም በአመራሩ ላይ ቅሬታ ካላቸው ውስጥ አንዷ ስለነበረች በድርጅቱም ላይ እምነቷ እየመነመነ መሄድ ጀምሯል። በዚያው መካከል የነበረችበት ኃይል ከሰፈረበት ቦታ ተነሥታ ወደሌላ ኃይል ሄደች። በመንገድ ላይ እያለች በአጋጣሚ በአካባቢው የነበሩ የደርግ ሚሊሻዎች አባላት ባልታሰቡ ሰዓት ተኩሰው አንጎቷ ላይ በጥይት መቱዋት። ወደቀች። ብዙም ሳትቆይ በአካባቢው ከነበሩ ዳዶቿ አንድ

የሠራዊቱ ሐዚምና ሌላ የሠራዊቱ አባል የሆነች ማሰረሻ የምትባል ጓዲት ደረሱ። ጓዲቷ የድላይ የቅርብ ጓደኛዋም ጭምር የነበረች ናት።

እነርሱ በወደቀችበት ቦታ እንደደረሱ ከአንገቷ ቀና አድርገው ደግፈው የተመታችበትን ቦታ በመለየት ለመርዳት ጥረት አደረጉ። የተመታችበት ቦታ ለሕይወቷ አስጊ ነበር፤ እነርሱም ምንም ለማድረግ ሳይችሉ ግራ ተጋብተዋል። ድላይ ከአንገቷ ቀና አድርጋ ለያዘቻት ጓደኛዋ “ውኃ ስጪኝ! ውኃ፣ ውኃ!” የሚሉ ቃላት ካሰማች በኋላ በከንዷ ላይ እንዳሰች ሕይወቷ በበለሳ ወረዳ ውስጥ እንዳለፈች ማሰረሻ ዝርዝር ታሪኩን ነገረች።

አስከሬኗን አንሥተው ሲወሰዱ በቦታው የነበሩት ጓዶቹዋ የቴን ያህል በሐዘን ተውጠው እንደነበር ስትነግረኝ ስሜቷ ድምጿን እየቆራረጠው ነበረ። በአካባቢውም በጣም ትታወቅ ነበረ። የመሞቷ ወሬ ወዲያውኑ ተዳርሶ ከጓዶቿ በተጨማሪ ብዙ የአካባቢው ነዋሪዎች በቀበሯ ሥነሥርዓት ላይ እንደተገኙም ገለጸችልኝ።

ዋ ድላይ!

አድዋ ማይ ምሻም ተራራ ላይ ብቻችንን ሆነን፤ «ስመኝ ብለህ ልትጠራኝ ትችላለህ» ያለችኝን አስታውሼ ማሰረሻን «አውነተኛ ስሟንስ ታውቂያለሽ?» ብዬ ጠየቅኳት።

«አውነተኛ ስሟን አንኩዋን አላስታውስም። አብር አደጎቿን አስጠይቄ አነግርሀለሁ» አለችኝ። «ለእኔ ግን አንድ ቀን ብቻችንን ስንሆን ስመኝ ብለህ ልትጠራኝ ትችላለህ ብላኝ ነበር፤ አውነተኛ ስሟ ከሆነ እስኪ አግራ» አልኳትና ተለያየን።

ከማሰረሻ ጋር እንደገና በሰልክ ተገናኘን።

«አምን! ስመኝ አውነተኛ ስሟ ነበር» አለችኝ።

«የአባቷስ ስም? ማለቴ ምናልባት ከጠየቅሽ» አልኳት።

«የአባቷ ስም፣ ምንክለ ነው። ስመኝ ምንክለ ነው የምትባለው» አለችኝ።

ከልቤ አመሰግንኩዋት።

ይህን ስትነግረኝ የተሰማኝን ደስታ በቃላት መግለጽ ይከብደኛል። በደስታ እንደተሞላሁ ማሰረሻ ስለግል ሕይወቷም ተጨማሪ መረጃ እንደምታውቅ ገምግሜ፤ «የተወለደችው የት ነው? ስለተወለደችበትና ስላደገችበት ሀገር የነገሩሽ ነገር ካለም ብትነግራኝ በጣም ይጠቅመኛል» አልኳት።

“ብዙ ዝርዝር ባላውቅም፤ የተወለደችው ቆቦ እንደሆነና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርቷን የተከታተለችው ወልዲያ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት እንደነበረ አውርታኛለች። የአድገት በሀብረት ዘማች ተማሪ የሆነችውም ከዚህ ትምህርት ቤት ይመሰለኛል።» አለች።

«አሁን እንግዲህ የድላይን ታሪክ ከሞላ ጎደል የሚገልጹ መረጃዎች አግኝቻለሁና ስለማንነቷ፣ ታጋይነቷ፣ መሥዋዕትነቷ፣ ለእኔም ውድና የመጀመሪያ ፍቅረኛዬ ስለመሆኗ የተሟላ ነገር ማቅረብ እችላለሁ። የመጽሐፌ ሥራ በግማሽ ወደፊት እንደተራመደ እቆጥረዋለሁ» አልኩና ማሰረሻን በጣም አመሰግኛት ተሰነባበትን።

ሀሳቤ ወደ ድላይ ትዝታ የኋሊት ሽምጥ ጋለበ።

«አማንኤል! ካሁን በኋላ አንገናኝም። ያሳለፍናቸው ጊዜያት ግን የማይረሱ ናቸው፤ ሁል ጊዜ አስታውሰህለሁ! እንተም እንዳትረሳኝ!»

መጀመሪያም ከሆዴ አልወጣ ብሎ ያስቸገረኝ ንግግሯ ነበር። አሁንም ትዝ እያለኝ ይረብሽኛል። አሁን ግን ድላይን እስከ መጨረሻው እንዳስታውሳት የሚያደርገኝ ነገር ላኝ ነው። ይህ ሥራዬ እውን ሲሆን አእምሮዬ፣ ምናልባትም ከሠላሳ ዓመት በኋላ ስለድላይ ከሚመላለሱበኝ ሐሳብ በመጠኑም ቢሆን ዕረፍት ሊያገኝና እውነቱን ለመቀበል ይችል ይሆናል ብዬ ተስፋ አደረግሁ።

ከለንደን አዲስ አበባ የምናደርገው ጉዞ አላለቀም፤ አለምሮዮን ከሐሳቤና ከድካም ለማሳረፍ የተለየ ሙዚቃ እየሰማሁ ጋደም ለማለት ፈለግሁ። የጥላሁን ገሰሰን ዘፈኖች መርጫ፤ ማዳመጫውን ጆሮዎቼ ላይ ሰካሁና ጋሰል በዩ ዓይኖቼን ከደን እደረግኳቸው። ለሰለሰ ያለው የጥላሁን ዜማ በጣም ደስ ብሎኛል። የጥላሁን ልዩ ድምፅና ችሎታ። የዜማው፣ የግጥሙ ይዘትና የአጃቢው ሙዚቃ ውሕደት በጣም የተሰማማ መሆኑ እየገረመኝ ነው የማዳምጠው። “«በምሽት ጨረቃ በገጋት ፀሐይ ጮራ» ብሎ ይጀምርና ይቀጥላል ጥላሁን።

“...እኔና አንቺ፣ ሆነን፣ ፍቅርን ቀመሰናት

በዓለም ተሸከርከረን፣ ውበትን አየናት...

.... በየተራራው ላይ፣ በየሽንተረፋ.....»

የጥላሁን ዘፈን አንደገና ወደ ድላይ ትዝታ ይዞኝ ጭልጥ አለ። ሙዚቃውና የትውስታዬ ሥዕል ተደበላለቁብኝ።

... ፊት ለፊታችን የአከሱም ሜዳ ተዘርግቷል። ከላይ በኩል የጸለምትና የሰሜን ተራራዎች ይታያሉ።

... ጎን ለጎን ተጠጋግተን ነው የተቀመጥነው። የተቀመጥንበት ቦታ ደስ ይላል፤ ጸጥ ያለ ቦታ ነው። የሚሰማ ቢኖር የወፎች ጫጫታና ራቅ ብለው ቅጠላ ቅጠል እየበጠሱ የሚበሉ ፍየሎች ጩኸት ብቻ ነው። ሰማዩ አልፎ አልፎ ዳመና አዝሷል። ከበድ ያሉ ደመናዎች ከራስ ዳሽን ወደ ድልበዛና ወደ ቡሀይት ተራራ ይጓዛሉ። በስተግራ በኩል፣ የተንቤን ተራራዎችና በረሐ፣ እንዲሁም በቀኝ በኩል የአድዋ ተራራና እምባ ሶሎዳ

ይታያሉ። ቁጭ እንዳልን እነዚህን በሩቅና በቅርብ የሚታዩ የተፈጥሮ ጸጋዎችን እያየን ትንሽ ትንፋሽ ወሰድን።

“... በእዚህ በአድዋ በረሐ በማይ ምሽም ተራራ ለብቻችን ያሳለፍነውና የተነጋገርነው ሁሉ ትዝታው እስከሕይወቴ ፍጻሜ አብሮኝ ይኖራል። «ለፍቅር እንግዳ መሆኔንና ምንም እንደማላውቅ እያወቅሽ ሁሉንም ነገሪን በትዕግሥትና በፍቅር እያየሽ ተቀብለሽኛል»

«አንተ ልጅ እባክህ ተወኝ፣ አታስለቅሰኝ። ዛሬ ግን ምን ሆነህልን አነጋገርህ ሁሉ ተለይቶብኛል፤ ኑዛዜ ነው እኮ የሚመሰለው»...

ዕገባ ዓይኖቼን አቃጠላቸው፣ ትናንትን በትዝታዬ ምስል ውስጥ ስመለከት የምቋቋምበት አቅም አጣሁ፤ ሆይገም ባር ባር አለኝ። እኔ የራሴን ትዝታ ለራሴ እነግረዋለሁ። ጥላሁንም ለእኔና ለኢትዮጵያ ሕዝብ በዜማው የራሱን ድርሰት ያንቀረቁረዋል። ሁለቱ ለእኔ በጣም የሚመሳሰሉና አንድ ታሪክ ሆኑብኝ። እንዲያውም ለኔ የዘፈነው ሁሉ መሰለኝ።

«ብዙ ተጫውተናል፣ ፍቅር

ልባችንን ገልጻን፣ ተሰማምቶን እየሩ

አንቺን በማግኘቴ፣

ታደሰች ሕይወቴ ።.....»

ስለድላይ ማሰብ እጅምርና ደግሞ ሌሎችም ጓዶች ይመጡብኛል። ይገርማል፤ ወደበረሐ ለመግባት አብሮኝ ተነሥቶ ከመነኩሲቶ የተመለሰው ታደሰ አጽብሃ ከየት መጣ ሳልለው ተደቀነብኝ። እውነት የት ደርሶ ይሆን? ታደሰ አጽብሃን ሳሰብ የአዲግራት ልጆችና አብረን ያነበብናቸው ጽሑፎች ሳይቀሩ መጡብኝ። ስንቶቹ

ይሆኑ በሕይወት ያሉት? ታደሰን ባገኘውና ስለሁሉም ብጠይቀው ተመኘሁ። ፍሱሕና ንጉሤ እንዲሁም ግደይ ተራ በተራ በዓይነ ገሊናየ ታዩኝ። ከኢሕአወ ጋር የተቀላቀልኩበት የመጀመሪያው ቀን... ሥልጠና፣ ጉዞ፣ ጦርነት፣ ጅግንነት፣ መሥዋዕትነት፣ ጁሊያና፣ ሐዋዝ፣ እነየአቢኢዮ፣ አእምሮ የ ሲፈነዳ ደረሰ። ደግሞ የጓዶች የሚገርም መተሳሰብና ፍቅር፣ ማንም ለሕይወቱ የማይሳሳበት ጊዜ! ያ ወቅት አንድ እንኳ የሚረሳ ነገር የለውም። በየመሐሉ ግን ድላይ ገልታ ወደሐሳቤ መምጣቷ የማይቀር ነው፤ እይ ድላይ!

.....ፏፏቴው አጠገብ፤ የወፎቹን ዜማና የፏፏቴው ሸሽታ በጀሮዬ እየተሰማኝ ነው።

.....ከወንዙ በስተቀኝ በኩል የወንዙን መውረጃ አቅጣጫ ተከትለን፤ ወደታች ወረድን። በግራና በቀኝ በኩል ትላልቅ ዛፎች ልዩ ልዩ ቀለም ያላቸው አበባዎችና ለምለም ቁጠማዎች አካባቢውን አስውበውታል። ወንዙ ካለንበት ቦታ ላይ ይጠራቀምና ታች ሲደርስ ፏፏቴ ሆኖ እየዘለለና እየደነፋ ይወርዳል። ትንሽ ራቅ ሲል ደግሞ ደኑ ጥቅጠቅ እያለ ወደገደል ይሄዳል። ከዚያ በኋላ ብዙ ርቀን እንዳንሄድ እንመለስ ተባባልንና ፏፏቴው አጠገብ ጎን ለጎን ሆነን ተቀምጠን ማውራት ጀመርን።

እርሷ ከፊቴ ድንጋይ ላይ ቁጭ ብላለች። እኔም ከፊቷ ያለው ድንጋይ ላይ ቁጭ ብዬ ዓይን ዓይኗን እያታለሁ። እኔ ለመጀመሪያ ጊዜ የሴት ልጅን ፍቅር ያየሁት በእርሷ ነው። ከፊቴ ግጽታዋ መልካ ፈክቶ ይታዩኛል። ጥርሶቿ ተከርከመው እንደተስተካከሉ መስመር ይዘው ተደርድረዋል። ጉንጮቿ ወጣ ወጣ ብለው ዓይኖቿ ወደውስጥ ገባ ገባ ብለዋል። ያን ቀን ገላዋን በሰሙና ስለታጠቡት ፊቷ ያንጸባርቃል። አጠር ያለ ሎጫ፣ አፍሮ ጸጉሯ በነፋሱ ወዲያ ወዲህ ይወዛወዛል። ሰውነቷ በሙሉ የተስተካከለ ነው። ሁሉም ነገሯ ይማርካል። ትክክለኛ የሴትነት ውበቷን ያየሁት ያን ቀን ነው።

በዚያን ቀን ተጣጥባ፤ ገጹሐ አየር እየተነፈሰች፤ ነጻ ሆና ስትሰቅ ሳያት ሌላ ድላይ መሰለችኝ። «አሁንስ በእውነት ደንበኛ መሽራ መሰለሻል። ዛሬ በጣም ነው ያማረብሽ። አብረውኝ ያደጉ የአዲግራት ልጃገረዶችን መሰለሻል፤ እንዲህ ከሆነ ሁልጊዜ ወንዝ እየወረደሽ በሰሙና መታጠብ አለብሽ» ብዬ ቀለድኩባት።

«እንተ አናርኪስት ሥነሥርዓት!! የአዲግራት ልጃገረዶች ቆንጆዎች እንደሆኑ አውቃለሁ» አለችና እንደገና መሳቅ ጀመረች። እውነትም ማራኪ ውበትና የሚያምር ሰውነት እንዳላት በዚህ ቀን በማየት ምስክር ለመሆን በመቻሌ ትልቅ ደስታ ተሰማኝ።

« ..... ከአሁን በኋላ ተራርቀን ነው የምንኖረው። በገራራቅም ግን እስከ ምን ጊዜውም ድረስ እንደምወድሽ እንድታውቁልኝ አፈልጋለሁ። ሕይወታችን በፍቅር ተሳስሯል። ልቦቻችን ተጣምረዋል። ትናንት ሌሊት ጦርነት ላይ ያ ሁሉ ጥይት እየዘነበ፣ አማኑኤል የታለ እያልሽ በቀጥታ ወደእኔ ስትመጧ ምን ያህል እንደምትወጁኝ አወቅኩኝ። ይሄን ደግሞ ምንጊዜም አልረሳውም። »

.....በአድዋ በረሐ በማይ ምሻም ተራራ ለብቻችን ያሳለፍነውና የተነጋገርነው ሁሉ ትዝታው እስከሕይወቴ ፍጻሜ አብሮኝ ይኖራል።

«....."አሁንስ እንደፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊዎቹ ለፍላፊና ፖለቲከኛ ሆነሃል» አለችኝና መሳቅ ጀመረች።

«እኔ የምላፈልፈው አንቺ ፊት ስሆን ነው እንጂ አነርሱ ጋማ ምንም አልናገርም። አፈን ዘግቼ ጸጥ ነው የምለው። እኔ እንዲያውም ውደይት ሲጀምሩ ጥበቃ ወይም ዋርድያ መውጣት ነው የምመርጠው። ሁሌም ከገነባቸው መረቅ ነው የምፈልገው»

አሁን ጥያቄዋን አቆማ ዝም አለች። ሳያት ፊቷ በተረጋጋ ሁኔታ ዓይኖቿ ፍገዝ ብለው ቆዩና እንደገና ወደእኔ እየተመለከተች ለመናገር የፈለገችው የጠፋባት ወይም ለመናገር የጨነቃት በሚመስል ሁኔታ በረዥሙ ተነፈሰች። «ብዙ ነገር

ሰላሰሎመድኮች መለያየቱ በጣም የሚከብደኝ ይመስለኛል። ትግል ውስጥ ከገባሁ ጀምሮ እንዳንተ ያመንኩትና የወደድኩት ሰው የለም።

«ናፍቆትና ትዝታውማ ካንቺ የባሰ ለእኔ የሚከብድ ይመስለኛል»

«እኔ ደግሞ የበለጠ የሚከብድብኝ ይመስለኛኝል»

«እኔ እኮ በሕይወቴ ለመጀመሪያ ያፈቀርኩሽና ያፈቀርሽኝ አንቺ ብቻ ነሽ። በፍቅር፣ ሌላ ሴት አላውቅም። ሴት ልጅ ትወደኛለች የሚል እምነትም፣ አመለካከትም አልነበረኝም። ራሴን ከሰው በታች አድርጌ ነበር የምንምተው» ብዬ ንግግሬን ሳልጨርስ ተቆጥታ ፈቷ ተለዋወጠ።

«አማኑ፣ እንዲህ ዓይነት አመለካከትማ ኋላ ቀር ነው። እንተ ምን ይጎድልህልና ነው። በድህነት ማደግህ ከሆነ አሱ ወንጀል አይደለም። ድህነት ሥርዓቱ ያመጣብን ችግር ነው። አብዛኛው የኢትዮጵያ ሕዝብ ደህ መሆኑን መርሳት የለብህም። ደግሞም ወደትግል የወጣንበት አንዱ ምክንያት በሥርዓቱ የተነሳ አልላቀቅ ያለንን የሀገራችንን ድህነት ለማስወገድ ነው። .....ሁለተኛ እንዲህ ዓይነቱን አስተሳሰብ መተውና ከሌሎችም ላይ እንዲጠፋ መታገል ነው ያለብን» በማለት ስለድህነት ተንትና በአዲስ አስተሳሰብ እንድሄድ መስመሩን አሳይታኛለች።

ከተቀመጥንበት ተነሥተን እጅ ለእጅ ተያይዘን ወደኮረባታው ላይ ሄደን የተሰጡትን ልብሶቻችንን አነሣንና መለባበስ ጀመርን። እሁን በጣም ስለተለማመድን ልብሷን ለመቀየር ከለላ አልፈለንችም። ዘና ብላ ምንም ሳይመስላት ውብ ገላዋ አየታየኝ አጠገቤ ሆኖ መለባበስ ጀመረች። ሰውነቷን ስመለከተው ልቤ በጥድፈያ ደ... ደ... አያለ መታ። አካላቷ በጣም ይማርካል። ከለበስን በኋላም እጅ ለእጅ ተያይዘን ስንወርድ ልምን እንደሆነ ባላውቅም የሰውነቷ መቀት በእጇ በኩል ተላለፈና በሰውነቴ ውስጥ የተለየ መቀት ዘራበት።

የጥላሁን ዜማ ከሩቅ ቦታ እንደሚመጣ ድምፅ በጆሮዎቼ እየተንቀረቀረ ልዩ እንግዳ ነገር ሆኖ ይሰማኛል። በሰውነቴ የተለየ መቀት ኢዳረስ የተሰማኝ መሰለኝ።

ልክ ያን ቀን ድላይን ሳብ አድርጌ ስንትታት ወደእኔ ስትጠጋ የተሰማኝን ዓይነት ስሜት። ያቀፍኳትና ያቀፈችኝ መሰለኝ። ጉንጫን የሳምኳትና፤ በመካከላችን ምንም ያህል የቦታ ረቀት ቢኖርም እንደማንረሳሳ የተማማልነው ሁሉ በእዝነ ልቡናየ ናኙብኝ። የማወራትም መሰለኝ “...በጣም ነው የማፈቅርሽ ከአሁን በኋላ በሕይወት ባንገናኝ እንኳ እስከዕለተ ሞቴ እስታውስሻለሁ ፍቅርሽም አስከመጨረሻው አብሮኝ ይኖራል» አልኩዋት። እኔ ግን እነሆ ኑሮየን እየኖርኩ ነው።

ጥላሁን ዜማውን ጨረሰ... ከሄድኩበት የሰመመን ጉዞ ተመልጄ ግራና ቀኝን ተመለከትኩና ያለሁበትን ቦታ አስታወስኩ።

እሁንም ወደኢትዮጵያ በመብረር ላይ ባለው የኢትዮጵያ አየር መንገድ ውስጥ ነኝ። በሐሳብ የሚያንገላታኝ፤ ከዕንባዬ ጋር የሚያታግለኝ የትዝታዎቼ ሁሉ ምንጭ የተሳፈርኩበት አውሮፕላን ይመስለኛል። ለደቂቃ እንኳ እኔምሮዬ ሌላ ነገር ማሰብ አልቻለም፤ ድላይና ያሳለፍኩት የትግል ሕይወት፣ የምወዳቸው ጓዶቼ፣ ሕዝቡና የእሴግ ተራራዎች...እኔምሮዬን እንዳተራመሱት ናቸው፤ ልክ ትላንት እንደሆን ሁሉ ያልደበዘዘ ትውስታ! ይገርመኛል።

አውሮፕላኑ፣ የሱዳንን የአየር ከልል አልፎ ወደኢትዮጵያ ሲገባ፣ የራስ ዳሽን ተራራ በስተግራችን በኩል የሚታየው ተራራ እንደሆነ አብራራው ተናገረ። በዚህ ጊዜ በለሳ የሚገኘው ከራስ ዳሽን በስተቀኝ በኩል እንደሆነ ትዝ አለኝ። በለሳ ደግሞ ድላይ የተሠዋችበትና የተቀበረችበት ቦታ ነው። እንዲሁም ሌሎች በለሳ የተሠዉ ጓዶቼን አስታወስኩና ሐዘን ገባኝ።

የወደቁበት ተራራ በስማቸው የተሰየመላቸው አንዳንድ ጓዶች እንዳሉ ሰምቻለሁ። ዳዊት ተራራ፣ ጃራ ተራራ፣ ግደይ ተራራ፣ ድላይ ተራራ!!! “በድላይ ስም የሚጠራው ተራራ የትኛው ይሆን?” አያልኩ እኔ ከሰማይ ላይ ሆኜ ዓይኖቼ ጓዶች የተቀበሩባቸውን ተራሮች ቁልቁል ለማየት እየሞከሩ ሳለ ድንገት ነበረኝና ደም ከአፍንጫዬ ሲጎርፍ ደንግጫ ከገባሁበት ሐሳብ ወጣሁ። የአፍንጫዬን ደም

በፊት ማበሻ ወረቀት እየጠረጠሩ፤ ተነሥቼ ወደመጻፍኛ ቤት ሄድኩ። ደሙ እስኪቆምልኝ ጠብቄ ተጣጥቤ ወደቦታዬ ተመለስኩና ቁጭ አልኩ።

ትንሽ ዐረፍ ካልኩ በኋላ የጀሮ ማዳመጫውን እነሣሁና እንደገና የሀገር ባህል ሙዚቃ ማዳመጥ ጀመርኩ። ሁለት ዘፈኖች ካለፉ በኋላ በሦስተኛው ዘፈን ላይ የሰማሁት እንደ ስንኝ ቀልቤን ያዘው።

«ምን ያለው ጉሬዛ ከዛፍ ይሟገታል፤

ከሚወዱት ጋራ ማን ሲኖር አይቶታል»

ድላይን እያስታወስኩ “ከሚወዱት ጋራ ማን ሲሞት አይቶታል!” ቢባልም እኮ ያስኬዳል አልኩኝ በሆዴ።

የአውሮፕላኑ አብራሪ አዲስ አበባ መድረሳችንን ነገርን ቀበቷችሁን አሰና የሚል መልእክት አስተላለፈ። አዲስ አበባ ከሰራችን ተዘርግታ ወደመሬት እስኪመጠን ድረስ ትጠብቃለች። እኔ አዲስ አበባን የማያት ለመጀመሪያ ጊዜ ነው፤ ከተወለድኩበት ከዛላ አንበሳና ከተማርኩባት አዲግራት ከተማ በስተቀር፤ ሌሎች ቦታዎች በሙሉ ከኢሕአዴግ ጋር በተያያዘ የማውቃቸው ናቸው። እነርሱም ቢሆኑ ለሕዝምና ከሄድኩበት የንገደር ከተማ በስተቀር ሁሉም ገጠርና የገጠር ከተሞች ሲሆኑ፤ አብዛኞቹ ትግራይ ውስጥ የሚገኙ ቦታዎች ናቸው።

አዲስ አበባ ብዙም አልቆየሁም፤ ቤተሰቦቼንና የትውልድ ሥፍራዬን እንዲሁም ያችን የወጣትነት ዕድሜዬን በትግል ያሳለፍኩባትን አሲምባንና አካባቢዋን ለማየት ፈጥኜ ሄድኩ። የተሰዉ ጓዶቼ ትዝታ ሲያንገላታኝ ሰነበተ፤ አእምሮዬ ማረፍ ተሳነው፤ ማልቀስና መተከዝ ከቆውንም ርካታ ሊሰጡኝ አልቻሉም። ስለእነዚያ በንጹሕ የአገር ፍቅር ስሜት መሥዋዕትነት ስለከፈሉ ጀግኖች እንደ ነገር ማድረግ እንዳለብኝ ኅሊናዬ ንተጎተኝ። ቢያንስ ታሪካቸውን መናገር እንዳለብኝ አሰብኩ፤ መጽሐፍ ለመጻፍ የነበረኝን ውጥን አጠነከርኩ። ታሪካቸውን ለመጻፍ ቁርጥ ውሳኔ

ላይ ስደርስ ማረፍ አቃተኝ፤ ሥራው ግን ቀላል እንደማይሆን አውቄዋለሁ። ቢሆንም እነዚያ ዛሬም አጠገቤ ያሉ የሚመስሉኝ፤ ለሕዝብ ሲሉ ደማቸውን ላፈሰሱና አጥንታቸውን ለከሰከሱ፤ እኔ በሕይወት ቆይቼ ከቆምኩበት ምድር በታች ለቀሩት ለምወዳቸው ጓደኞቼ ታሪካቸውን መጻፍ በትዝታ የሚያዋልል ቢሆንም ለእኔ ኩብር ሆኖ ተሰማኝ።

እንደገና አሲምባ

«እናንተ ኢሕአፓዎች ይሄንን አሲምባን እንዴት አትረሱትም?»

« ወዳጄ! የልጅነት ፍቅር ይረሳልን!»

እንድ የኢሕአፓ ሰው የመለሰው መልስ

ማንንም ያልፈራ፣ ማንንም ያላታለለ

እዚህ ወድቋል፣ የታደለ!!

ጀምስ ዳግላስ - የመቃብር ላይ ፀሁፍ

እነሆ ከገዳሪፍ አሜሪካ ከገባሁ ከ29 ዓመታት በኋላ በ2002 ዓ.ም ለሦስተኛ ጊዜ ወደ ኢትዮጵያ ተጓዥኩ። እንደተለመደው ሁሉ ከዋሽንግተን ዲሲ በኢትዮጵያ አየር መንገድ አውሮፕላን ነው የምብረው። የጉዞው ዓላማ ወደዚያ ወደ ልጅነቴ ዓለም፣ ወደምወዳቸው ሰማእታት ጳጳሮቹ ዘላለማዊ የዕረፍት ሥፍራ አሲምባ! መሄድ ነው። አሲምባ! ለአንደቤቴ ልዩ ዜማ፣ ለጆርጆቹ ልዩ ቃና ያለው ቃል ነው። ገጹሕ የሀገርና የሕዝብ ፍቅር ሲገለጽ የተመለከትኩበት፣ ለዓላማ የመኖርን “ሀ ሀ” የቆጠርኩበት፣ ራሰን ለሌሎች መሥዋዕት የማድረግን ቁርጠኝነት በተግባር ያየሁበት፣ የብርቅና ድንቅ ጓዶችን ሞት ለሕዝብ ሲባል በጸጋ መቀበልን የተማርኩበት፣ አሲምባ! የፍቅሬና የሰብእናየ መሠረትና መታሰቢያ የሁለንተናየ ሥፍራ!! እናም የዚያ ጉዞዬ ዓላማ እንደገና አሲምባን ማየት ሆነና ከጉዞዬ ዕለት በጣም ቀደም ብዩ በሐሳብ መጓዝ ጀመርኩ።

ዕለቱ ደረሰና ገና ወደ አየር መንገዱ ሳመራ ሐሳቤ መተረማመስ ጀመረ፤

የአሲምባ ፍቅር

ልቤም ምቷን ጨምራለች፣ ትንፋሼም ፈጠን ብሏል፣ አእምሮዬም ሥራ በዝቅብታል። ታዲያ በምናቤ የሚመጡት፣ በዓይነ ጎሊናየ የሚታዩት፣ እዝነ ልቡናየም የሚያዳምጠው እነኛኑ ሁልጊዜ አብረውኝ ያሉ የሚመስሉኝን ጓዶቼን ነበር። በሐሳብና በትዝታ ሠላሳ ዓመታት ወደኋላ የምመለስ ሳይሆን ትናንት አብሬአቸው የነበርኩ ያህል ይሰማኛል። በሐሳብ ማእበል እንደተገለታሁ፣ እንዳንዴም ከዕንገላየ እንደታገልኩ ረጂሙን በረራ ተወጣሁት።

አዲስ አበባ አየር ማረፊያ ዘመዶቼ ይጠብቁኝ ስለነበር አገኘኋቸው። ከዘመዶቼ ጋር ለእንድ ሳምንት ያህል ከቆየሁ በኋላ በመኪና ወደ ትግራይ ሄድኩ። ትግራይ ከመቀሌ በቀጥታ ወደ ወቅሮ ነበር የሄድኩት። አቤት! እንዴት ያለ ስቃይ ነበር! እንዲያ እሆናለሁ ብዩ በፍጹም

አላሰብኩም። ሁልጊዜም ባሰብኩት ቁጥር ልቤ በሐዘን እንደሚሰበር ባውቅም፣ ያን ዕለት ወደ ወቅሮ ስሄድ የተሰማኝን ዓይነት ሐዘን፣ በፍጹም ቃላት ሊገልጹት የማይችሉት ሰዜት ግን አልጠበቅሁም። ወቅሮ ከተማ ስንደርስ መኪናውን አስቆምኩና ወደ ወቅሮ የጦር ሰፈር በአግራ ወጣሁ።

ወቅሮ የሚገኘው የጦር ካምፕ እንዳለ ነው። ያኔ ከላላ አድርገን ስንዋጋባቸው የነበሩት ቤቶች ፈረርሰዋል። ምሽግ አድርገን የተጠቀምንባቸው ድንጋዮች ግን እንዳሉ ናቸው። ሮምህ የወደቀበት ቦታ ላይ ቆሜ ለደቂቃዎች አስታወስኩት፣ ሮምህና የአቢሊዮ የተቀበሩበትን ቦታ ለማየት ሄድኩ። ሮምህ የተቀበረባት ቦታ ከጦር ካምፕ ወደ ምስራቅ በኩል አልፍ ብላ የምትገኝ ኮረብታ ላይ ወጣሁና አየሁት። የአቢሊዮ የተቀበረበት ሜዳ ግን ቤቶች ተሰርተውበት ከተማ ሆኗል። ጌታሁን የተቀበረበት ወደ ምሥራቅ በኩል ያለውንም ሸለቆ ቃኘሁት።

በዚሁ በምሥራቅ በኩል ያለውን ተራራ አልፎ የሚገኝ አጽቢ የሚባል ከተማ አለ። እዚህ ከተማ ነበር እኔና ድላይ ለመጨረሻ ግዜ

የተለያየው። ወደ ላይ ለመውጣት አልቻልኩም። ስለዚህ ወደ መኪናችን ተመለስኩና ለአዳር ወደ አዲግራት ሄድኩ።

በማግስቱ ከአዲግራት በጠዋት ተነስተን በስተሰሜን አቅጣጫ ወደምትገኘው ወደዛላ አንበሳ ጉዟችንን ቀጠልን። ከአዲግራት ለስር ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ የጉሎ ማክዳ ወረዳ ውስጥ የሚገኙት ተራራዎች አጠገብ ደረሰን። መኪናውን ለስቆሜ ወረድኩና ወደ ምሥራቅ በኩል ዞሬ ተመለከትኩ። የአሲምባን ተራራና የአዲ ኢርብን በረሐ አንዲሁም የገለቶሎ፣ የደገይቱና የማእቢናን ተራራዎችን አየኋል። በእነዚህ ተራራዎችና በአካባቢያቸው ጓዶች ሲንቀሳቀሱና ሲታኮሱ በሐሳቤ ታዩኝ። ትዝታቸው እንደገና ወደኋላ ወሰደኝ፤ ያሳለፍነው ሕይወትና ሥራችን ሁሉ ድቅን አላብኝ። ወደመኪናው ተመለስኩ፤ ቅድም ከወረድኩበት ቦታ አምስት ኪሎ ሜትር እንዳለፍኩ ደግሞ በስተግራ በኩል የዳግና የአደዋ ተራሮች ታዩኝ። እነዚህ ተራራዎች ኃይል አምስት መቶ ውስጥ ሆኔ ብዙ የተመላለሱባቸው፣ ከድላይ ጋር ሆነን በችግር፣ በደስታና በፍቅር ሐሳብ ለሐሳብ ተዋሕደን፤ ልብ ለልብ ተጣምረን ልዩ ታሪክ ያሳለፍልንባቸው ተራራዎች ናቸው። በነበለትና በአምባሴነት ተራሮች ሳስታምማትና በማይ ምሻም አካባቢ ልብ ለልብ የተነጋገርንባቸውን ጊዜያት በሙሉ አስታወስኳቸውና ትካዜና ሐዘን ተሰማኝ።

ቤተሰቦቼን ለአሥራ ስድስት ዓመታት ሳላያቸው ቆይቻለሁ፤ ለእኔ ግን ከማንም በላይ የሚናፍቁኝ ጓዶቼ ነበሩ። አብረን ቀን ከሌት፣ ተጉዞን በድካም ሳንሸነፍ ዓላማችንን ለመሙላት የነበረን ስሜት፣ አብረን ስንራብ፣ ስንጠማ፣ ስንሰበሰብ፣ ስንዋጋ፡... የነበረን የእርስ በእርስ ፍቅር፣ መተሳሰብና ጓዳዊ አመለካከት በቀላሉ ከጌታነት ሊወጣ የሚችል ሰላልሆነ ከእኔም ጋር

ለስኪሕይወቴ ፍጻሜ አብሮኝ ይኖራል።

መንገዳችንን በመቀጠል ትንሽ እንደተጓዥን ከዛላ አንበሳ በስተምሥራቅ በኩል የተዘረጋውን የመኪና መንገድ ይዘን በአሲምባ መንገድ ምድርባ የሚባል መንደር ደረሰን። ይህ መንደር ሁለት ነገሮችን ያስታውሳል። እንደኛው ትውስታ የዚህ መንደር ተወላጆች የነበሩ ሁለት የተሠው ጠንካራ ታጋዮች ስሙር ተስፋ ሚካኤል እና ብርሃን መስቀል ሐጎስ ናቸው። ብርሃን መስቀል የመረጃና ደገነት ክፍል አባል የነበረ ነው። ከአላምሮ የማይጠፋው ሌላ ትውስታ ደግሞ ዛላ አንበሳን ከጠላት ኃይል በመጠበቅ ላይ እያለ፣ የተበላሸ ጠመንጃ ለመጠገን ሲሞክር እራሱን በስሕተት የገደለው ሰለሞን ታፈሰ ነበር። የምድርባ ሕዝብም በጥሩ የቀብር ሥነሥርዓት እዚያ በሚገኝ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ቀበረው።

ከምድርባ ተነሥተን ሰበያን በማቋረጥ ኢርብ ለመግባት ኪኒኪንታ በር ላይ ደረሰን። ኪንኪንታ ላይ ሆኖ ኢርብ ሙሉ በሙሉ ይታያል። የመንሰብሎን፣ የአሰፋይቱን፣ እንዲሁም የአይጋን ተራራ ተመለከትኩ። ከዚያም አሁን ድልድይ የተሠራላትን የኪንኪንታን ወንዝ ተሻግረን ወደ ዳህዋን ገባን። ዳህዋን አሁን ከተማ ሆኖ ትምህርት ቤት ተከፍቶታል። የአሲምባው ጓዶ ፍሉሕ ገብራይ የዚያ ትምህርት ቤት ዳይሬክተር ሆኗል ሲባል ሰምቼ በጣም ደስ አለኝ። ለማግኘት ብዙ ብሞክርም ከከተማ ወጥቶ ስለነበረ ላገኘው አልቻልኩም።

ዳውሃን የአመራሩ መኖሪያ የነበረበትና እኔ ጋንታ ሃያ ስድስት እያሁ ጋንታዋ የሰፈረችበት ቦታ መካከል ላይ የአውቶብስ መቆሚያ ሆኗል። እዚህ ቦታ ላይ ቆሜክል አሳን፣ ዳውሃን፣ ዳያን ስመለከት ጓዶች በሥራ፣ በወታደራዊ

ሰልጠና፣ በከፍላ ሕዝብ፣ በሰንቅና ትጥቅ ሲንቀሳቀሱና ወዲያ ወዲህ ሲሉ በዓይነ ገሊናዮ ታዩኝ። ዳህዋን አመራሩና የተለያዩ ክፍሎች የሚቀመጡበት በተለያዩ ምክንያቶች የሚመጡ የሠራዊት አባላትና ሌሎችም የሚገኙበት ቦታ ስለነበረ ሁልጊዜም በእንቅስቃሴ የተሞላ ሥፍራ ነበር።

በመጨረሻ በቆምኩበት ቦታ ሆኜ በአሲምባና በዙሪያዎ ላሉ ተራራዎች፣ እንዲሁም በውስጣቸው ለተደረገው ሕዝባዊና ሀገራዊ ትግል ሲሉ ለረገፉትና እነዚያ ተራራዎች በክርላቸው ለያዟቸው የሰማኢታት እጽም ክብር ወታደራዊ ሰላምታ ሰጠሁ። በዚያን ዕለት ሰላምታ የሚሰጠው ሰው ግን ያ ከላሽን ኩቭ ጠብመንጃ ያገገበ፣ ቁምጣና የነተበ የሠራዊት ልብስ የለበሰ፣ ያልተበጠረ ጎፊ ያጎፈረ፣ ቀጭንና ረጅመ፣ በወታደራዊ ቅልጥፍናውና ፍጥነቱ የታወቀና በረሐ ለበረሐ ሲሮጥ የነበረው አማኑኤል ሳይሆን፣ አጠገቡ ላንድ ከሩዘር መኪና እቁም የአሜሪካ ጂንስ ሱሬ፣ ቴ ሸርትና ምቹ ስኒከር ጫማ ያደረገ፣ ውፍረቱ ከመደበኛ መጠኑ አልፎ ለመቀነስ የሚታገለው ካሕሳይ ነው።

***

መኞም አልረሳህም

"በደል ሀቅ ሀቅ ይላል፣ ግፍ ለአመጽ ያስገሳል የታገለ ሁሉ፣ ላለመው ይደርሳል ተባብለን ነበር ሆንን ከዛኛው ዳር።

እስከ ወደቅንበት፣ መሀል መንገድ ድረስ በጋራ ነበረ የጋሉብነው ፈረስ። አንተ በመውደቅህ፣ እኔ በመትረፈ ወዲያ ወዲህ ሰላልኩ፣ አንድ ሁለት ሶስት ጊዜ ውስጤን ስጋት ሞላው፣ ጠረጠረ ልቤ። ስለዚህ ነገረኝ ካድኩህ ወይ ታመንኩህ ዳር የሌለው ዳር ባይ ቢያምታታኝ ጠየኩህ።

መቃብርህ ስደርስ፣ ውብ አበባ ይገፍ ገሊናዩ እንዳይፈርስ፣ ሐዘንክን ዓይኛ የሰላም እንቅልፍህን፣ እንዳልረብሽብህ ከሩቅ እንደሸሸው፣ ግሳጼ ትችትክን ላኩብህ ጥያቄ ከዚያኛው ዳር ሆኜ። ስለዚህ ነገረኝ ካድኩህ ወይ ታመንኩህ ዳር የሌለው ዳር ባይ ቢያምታታኝ ጠየቅኩህ።

(መዝገበ ጥላሁን፣ ሳሌም መጽሔት፣ 1985 ዓ. ም.)

የቃላት ትርጉምና ምሳሌ - ቃላት

በወቅቱ ይነገሩ የነበሩና በሁሉም አንባቢያን ላይታወቁ የሚችሉ ቃላት ትርጉም

ተአሊም	-----	ወታደራዊ ሥልጠና
ኢንተለጀንስ ክፍል	-----	የመረጃ ክፍል
ኩቭክ	-----	የአቡጃዲ ነጠላ
አብሩክ	-----	የአሳርፍ ትእዛዝ
ተቅሊጥ	-----	ሠራዊት የመቀየጥ ምደባ
ኮሚሳር	-----	የጋንታ፣ የጋይል፣ የሠራዊት የፖለቲካ ሐላፊ
ኮማንድ	-----	ከፍተኛ ወታደራዊ አመራር
ትሪቢየናል	-----	የሠራዊቱ ወታደራዊ ፍርድ ቤት
ክፍለ ሕዝቢ	-----	የሕዝባዊ ድርጅት ሥራ ክፍል
ክሻፈ (አብሪ)	-----	ከሠራዊቱ ፊት ፊት አካባቢዉን እያጣራ ቀድሞ የሚሄድ ቡድን (ቃኝ)።
ተሸኪል	-----	ምሽግ መያዝ
ተበገሰ	-----	ተንቀሳቀሰ
ተዳሎ	-----	ተጠንቀቅ

ምሳሌ ቃላት

ኢ.ሕ.አ.ፓ.	----	የኢትዮጵያ ሕዝብ አብዮታዊ ፓርቲ
ኢ.ሕ.አ.ሠ.	----	የኢትዮጵያ ሕዝብ አብዮታዊ ሠራዊት
ግ.ጊ.ት.	----	ግንባር ገድሊ ትግራይ
ሕወሐት	----	ሕዝባዊ ወያኔ ሐርነት ትግራይ
ኢ.ፒ. ኤል.ኤፍ. (ሻቢያ)	----	የኤርትራ ሕዝብ ነጻ አዉጪ ድርጅት
ኢ.ኤል.ኤፍ. (ጀብሀ)	----	የኤርትራ ነጻ አዉጪ ድርጅት
ኢ. ዲ.ዩ.	----	የኢትዮጵያ ዲሞክራቲክ ዩኒየን
ጠ.ፓ.አ.ኮ.	----	ጠቅላይ የፓርቲ አመራር ኮሚቴ
ጠ.አ.ኮ.	----	ጠቅላይ አመራር ኮሚቴ

የኢትዮጵያ ሕዝባዊ አብዮታዊ ፓርቲን ታሪክና የትግል ጉዞ አስመልክተው ብዙ ሰዎች ፅፈው አንብቤአለሁ - በያገባኛል ባይነትም በታሪክ ንባብ ፍቅርም። ሁሉም የሚሰማሙበት አንድ ፍሬ-ነገር፤ የኢህአፓ ታሪክም ሆነ የሌሎች ፓርቲዎች ታሪክ፤ በየአቅጣጫው መፃፍ አለበት የሚለው ይመስለኛል። በቃል ያለ ይረሳል፤ በፅሁፍ ያለ ይወረሳል ይሏልና።

እኔም፤ «የታሪክ መኖር ደርዘ፤
ሁሉ መፃፉ በወዘ፤ ('መ' እና 'የ' ይጠብቃል)
ስህተት የማረም መቅረዘ፤
መጪውን ትውልድ ማገዘ!»

ነው እላለሁ።

እስካሁን ካነበብኳቸው በኢሕአፓ ላይ ያተኮሩ፤ በተለይ በአማርኛ ከተፃፉት መፅሐፍት መካከል፤ የካህሳይን መፅሐፍ ለይቼ ወድጄዋለሁ። ቀና ነው። በህፃን የየዋህነት ቀለም የተፃፈ ነው። ስለራሱ ለራሱ ለመንገር ብሎ እንጂ ለሌሎች ለመንገር ብሎ የፃፈው አይመስልም። ፅሁፉ ያን ዘመን እንደገና ከሌሎች ጋር እንደወያይበት አድርጎኛል።

የካህሳይ አብርሃም መፅሐፍ በአሲምባ የግል ታሪኩ ላይ ያተኮረ ነው። የታሪኩ-ኩርባዎቹም - ወላጆቹ፤ ከሱ ጋር ነብስ የተቀባበለው ይመር ንጉሤ የተባለው ገበሬ ፤ እና አሲምባ የወለደለት ድላይ የተባለች ጓድ-ፍቅረኛው፤ ናቸው። መፅሐፉ የአሲምባ ጓዶቹ ታሪክ ላይ ያተኮረ ነው። ባለታሪኩ፤ የኢትዮጵያ ሕዝባዊ አብዮታዊ ሠራዊት (የኢሕአፓ የታጠቀ ክንፍ) ውስጥ እስክነበረበት ወቅት ድረስ፤ ያሳለፈውን ሁኔታ በመንተራሱ፤ አንድም በዚያው አካባቢ የተወለደ በመሆኑ፤ አንድም እዚያው የታገለ በመሆኑ፤ ስለትግራይ ልዩ ልዩ ሥፍራዎችም በቅርበት ያስረዳናል። በኢሕአሠ ዐይን በመመልከት፤ በዚያ ክልል ይንቀሳቀሱ የነበሩትን ሌሎች ድርጅቶች ሁኔታም ያገናዝብልናል። ከቦታው፤ ከፖለቲካው እንቅስቃሴ እና ከሕዝቡ አኳያ ያ ጊዜ ምን አይነት ስዕል ይታይበት እንደነበር ያግኛለሁ።

ካህሳይ በትግል ውስጥ ፍቅር እንዳለ ያሳየናል። ፍቅር ከትግል ያዘናጋል ብሎ ከማፍቀር አልተቆጠበም። ሲያፈቅርም ተፈጥሮን አልዋሸ፤ ሲፀፍም ተፈጥሮን አልዋሸ። ነብሱን ለትግሉ ሲሰጥ፤ አልሳሳም። ለሰው ነብስ ግን በንፁሕ ልቦናውና ለህዝብ ካለው ፍቅር በመነሳት ሳሳ። ይህንኑም ሳይሳሳ ፃፈ። መፃፍ፤ ሳይሳሱ ለራስ ታማኝነትን መግለፅ ነውና!

የህይወትን ውጣ ውረድ አዎንታዊውንና ገንቢውን ገፅ ማየት የብዙዎቻችን ችግር ሳይሆን አይቀርምና፤ ይህ መፅሐፍ ትልቅ ውለታ ይውልልናል ብዬ አስባለሁ። ለማንኛውም፤ መፅሐፉና ታሪኩ የራሱን ሕይወት ይኖራል - che sera, sera!

ነቢይ መኮንን (ገጣሚ፣ ፀሐፊ፣ ተርጓሚ፣ ጋዜጠኛ...)

ዋጋ 100.00 ብር

ህትመት ፍር አስት ትራዲንግ ኃላዩተ የግ.ማህበር 0111563332